

DARIA

DRAMĂ

1925

PERSOANE

PETRU FILIP, fost profesor, 50 ani

DARIA, soția lui, 33 ani

PIIU, fiul lor, 13 ani

LOGA, scriitor, 30 ani

GRIGORE, fratele Dăriei, ofițer

INSPECTORUL

VLAICU, profesor, 65 ani

ZUGRAVUL

PRIETENA

Acțiunea se petrece în zilele noastre.

ACTUL ÎNȚII

cameră în completă dezordine. În dreapta o ușă spre altă cameră și în stînga de asemenea. În fund, altă ușă duce afară. Lîngă ea o fereastră. Mobile adunate în mijloc. Scaune întoarse pe masă. Obiecte răsturnate. Într-un colț o ladă mare de scinduri. Totul are înfățișarea mișcată a unei schimbări de domiciliu.

SCENA I

SCRIITORUL, ZUGRAVUL

ZUGRAVUL

(Pe-o scară ambulantă, fluieră, zugrăvește un ultim colț.)

SCRIITORUL

(Desfășoară cele din urmă rafturi ale unei biblioteci și aruncă cărțile pe rînd în ladă, se oprește și-și șterge fruntea.)

ZUGRAVUL

Domnule Loga, dacă-mi dați voie să vă întreb, unde vă mutați?

SCRIITORUL

În strada Eminescu.

ZUGRAVUL

A. da, aci în colț.

SCRIITORUL

Cum treci drumul. Poarta veche cu capul de berbec.

ZUGRAVUL

Ei da, firește... ca scriitor... nici nu puteați să căutați altă stradă decît aceea a marelui poet.

SCRIITORUL

Cel mult strada mea proprie.

ZUGRAVUL

Sunteți încă prea tînăr... Mai tîrziu... nu mă îndoiesc...

(*Pășește cu scara.*)

SCRIITORUL

(*privindu-l*)

Dar știi ca ești de-o abilitate.

ZUGRAVUL

În pășirea cu scara? De, în orașul ăsta sunt singurul „intelectual“ care trăiește pe picior „mare“.

SCRIITORUL

Bravo, domnule Petrea — atunci putem să stăm de vorbă prietenește, de la „intelectual“ la „intelectual“.

ZUGRAVUL

N-am făcut-o și pînă acum? Am patru clase de liceu — și scriu la *Tribuna socialistă*.

SCRIITORUL

Se observă.

ZUGRAVUL

Toată lumea mi-o spune.

SCRIITORUL

Voiam să te rog să-mi zugrăvești și mie camerele.

ZUGRAVUL

Cu plăcere... Ce e azi? — Vineri... Mîine mai am încă de lucru aici, duminică prezidez adunarea sindicatului, — săptămînaa viitoare vă stau la dispoziție.

SCRIITORUL

Bun, te aștept... Dar altceva, domnule Petrea, lucrezi de mult la dumnealor?

(Arată spre ușa din dreapta.)

ZUGRAVUL

De zece ani, cel puțin. Am avut din întîmplare o curte comună.

SCRIITORUL

Zece ani în apropierea ei?

ZUGRAVUL

Doamna e o ființă foarte ciudată.

Zece ani am avut prilejul s-o observ de aproape, zilnic... Ei, credeți-mă, o singură dată n-am văzut-o ieșind singură, nici plînd în pragul ușii. E crîncen păzită — dacă nu de bărbat, atunci de băiat. Toată paza asta trebuie să aibă însă un dedesubt cu guruburi misterioase... Cînd băiatul era mai mic, l-am întrebat o dată: ce e cu mămica-ta că nu iese niciodată singură pe-afar? Băiatul a început să-și muște unghiile, să tremure, dar n-a voit să răspundă. A tăcut... Pe femeia aceasta n-am auzit-o niciodată rîzînd pînă acum opteva zile, aici... Și totuși, ce bine o prinde risul... Se pare că bărbatul ei, profesorul, o iubește foarte mult.

SCRIITORUL

De aceea crezi că n-a rîs niciodată?

ZUGRAVUL

(zimbînd)

Nu, dar..

SCRIITORUL

(cu seriozitate prefăcută)

Știi că vezi foarte tragic viața... Femeile iubite de bărbații lor — nu mai rid niciodată.

ZUGRAVUL

M-ați înțeles greșit. Voiam să spun numai că doamna e o „problemă“.

SCRIITORUL

O „problemă“? Da... O problemă vie, o problemă cu caninul de aur, o problemă cu trupul mănunchi de nervi, dar iată că faptele vorbesc împotriva spuselor dumitale. Sunt cîteva zile de cînd dumnealor se mută aici. Pe doamna n-am văzut-o decît foarte veselă, într-un neîntrerupt și neobosit extaz luminos! Unde sunt ochii care nu rid niciodată? Și-apoi, uite, pe ea o văd de-o săptămînă în fiecare zi, dar pe bărbatul ei și pe băiatul ei nici astăzi încă nu-i cunosc. Unde e spaima ei de singurătate?

ZUGRAVUL

Parcă eu nu bag de seamă? Nu mă pot mira destul. Aici s-a făcut o schimbare. Un fel de schimbare la față. Eu sunt socialist, nu cred în minuni, dar aici...

SCRIITORUL

Crezi?

ZUGRAVUL

Sunt sigur, domnule poet, zece ani niciodată singură, și-acum dintr-o dată singură — pe stradă și în casă străină!

(Vine, din dreapta, Daria.)

SCENA II

SCRIITORUL, ZUGRAVUL, DARIA

DARIA

(cu oarecare zburdălnicie obosită)

SCRIITORUL

Sărut minile, doamnă.

DARIA

De mult aici?

SCRIITORUL

Cam de-o oră. Mă mistui în inutile regrete de plecare — și-mi împachetez biblioteca. Am început a treia oară, dacă nu mă-nșel, dar de astă dată fără altă aminare.

DARIA

Îmi pare rău că n-am auzit, când ai venit. N-aș fi stat așa de mult alături! Mă ierți... Sunt cam obosită — se vede pe ochi nu-i așa? — N-am dormit toată noaptea. Întii ți-am citit dintr-o răsufclare romanul, pe urmă, odată cu zorile, m-am sculat și m-am apucat de lucru. Vino să vezi cum am aranjat dormitorul! Și să-ți dai părerea. Dar fără reticențe.

(Deschide ușa spre dreapta.)

SCRIITORUL

Ah, acest paralelism inevitabil al paturilor cu madona deasupra!

DARIA

Ești teribil. Nimic nu ți-e pe plac. M-am supărat.

SCRIITORUL

Atunci ne despărțim supărați? Știi — că — m-am holărit, azi mă mut definitiv.

DARIA

Astăzi te muți definitiv?

SCRIITORUL

După-amiazi vine camionul.

DARIA

Și eu care credeam că mai ai încă foarte mult de împachetat.

SCRIITORUL

Încă vreo două-trei rafturi de cărți netrebnice.

DARIA

Să-ți ajut și eu?

SCRIITORUL

M-aș simți foarte îndatorat.

DARIA

Înainte de a împacheta să nu uiți că mi-ai făgăduit și celălalt volum al dumatile.

SCRIITORUL

Afară de roman n-am publicat decît un volum de cîntece.

DARIA

Volumul de cîntece nu e pentru cititoare prostuțe ca mine?

SCRIITORUL

Ba da. De ce nu?

DARIA

Așa? Va să zică...

SCRIITORUL

Ei, nu — „așa“. Vezi ce pățești dacă-mi pui astfel de întrebări? Dar ca să te împac, iată îți dau volumul de versuri.

(Îi ia dintre cărți, se duce la masă.)

DARIA

Cu o scurtă dedicație de despărțire, da?

SCRIITORUL

Cu dedicație da, dar cu „despărțire“ nu mă îndur.

(Scrie ceva pe carte și apoi i-o dă.)

Deocamdată, doamna mea, primește puținul unei cărți. În altă viață îți voi dedica mai mult: o stea, sau poate chiar o întreagă constelație cerească.

DARIA

(ia cartea)

Îți mulțumesc. Ești foarte drăguț. În altă viață am să-ți cer și steaua. Echivalentul ei provizoriu am să-l păstrez până atunci totdeauna pe masă.

(Pune cartea deoparte.)

SCRIITORUL

Voi fi fericit știindu-mi cel puțin astfel prelungită existența mea aici.

DARIA

(privește biblioteca)

Bărbatul meu are numai cărți de specialitate.

SCRIITORUL

Atunci trebuie să fie un om foarte cumsecade.

(Ia un teanc de cărți și le așază în ladă.)

DARIA

(le orînduiește în ladă)

Da, bărbatul meu e un om foarte harnic.

ZUGRAVUL

Doamnă Daria, vă rog, încadrăm ornamentele? Dungă roșie sau verde închis?

SCRIITORUL

În nici un caz roșie.

DARIA

Dacă domnului Loga nu-i place roșie, atunci...

SCRIITORUL

Aceeași culoare s-ar potrivi mai bine. O nuanță mai închisă.

ZUGRAVUL

(coboară de pe scară)

Mă iertați, trebuie să mă duc să cumpăr culoarea.

(Iese.)

SCENA III

SCRIITORUL, DARIA

DARIA

(Se uită în preajmă, puțin perplexă.)

SCRIITORUL

Ești puțin cam speriată că am rămas numai amindoi?

DARIA

Adevărat.

SCRIITORUL

Aș vrea să știu, nu sunt nici eu deplin lămurit. Mă găsesc într-o neobișnuită dilemă. Mi-ai putea răspunde? Care-i situația? Sunt eu la tine? Sau ești tu la mine?

DARIA

Tu ești la mine, mai încapе vreo îndoială?

SCRIITORUL

Și dacă-ți răspund că nu-i adevărat? Dacă-ți răspund că tu ești la mine? Singură, în vizită la un bărbat pe care-l cunoști de exact șapte zile!

DARIA

Asta nu poți s-o susții.

SCRIITORUL

Ba da. Nu sunt eu la mine acasă? Încă nu m-am mutat din apartamentul acesta. Șapte zile sunt mult. În șapte zile se poate crea lumea.

DARIA

Tihere fără de griji — asta vrea să fie o întrebare?

SCRIITORUL

Firește, o întrebare veselă... pe care vreau s-o discut foarte serios.

(Se apropie de ea.)

DARIA

În orice moment ne putem pomeni cu bărbatul meu... Dacă nu-l iubesc, nu înseamnă că mi-ar conveni...

SCRIITORUL

Cruda mea doamnă, astăzi nu te mai cred. Ieri a venit?

DARIA

(se apleacă peste ladă)

Ah, Doamne! Adu cărți, cărți, să isprăvim. Dacă-ți vine camionul, nu e timp de pierdut...

SCRIITORUL

(ezită, apoi)

Da, ai dreptate... aici nu mai am timp de pierdut...

DARIA

Dragul meu, înțelesul acesta nu l-au avut cuvintele mele. E o deosebire între felul cum le-am spus eu și cum le repeți tu! Falsifici tonul! Puțintică răbdare tinere. Ești prea năvalnic. Mă sperii. Alaltăieri așa, ieri așa... Mai încet, nu așa grăbit... Unde vrei să ajungem?

SCRIITORUL

Mi-adun toate puterile, și am să fiu cuminte. N-o să mai abuzez decât de propria mea răbdare.

DARIA

Atunci, dă-mi cărți, te rog.

(Foarte scurtă pauză.)

Ți-am citit romanul — toată noaptea cu răsuflarea tăiată. Pe alocuri prezinți copilăria într-o lumină cu totul nouă. E ceea ce m-a izbit mai mult. Dar ai dreptate; copilăria nu e frumoasă. O știu din proprie experiență. Copilăria mi-o simt încă și azi în toată oribila ei cruzime și suferință. Copilăria mea a fost foarte tristă. Și măritându-mă am rămas tot tristă. Și tristețea continuă până în ziua de azi. O, dacă ai ști. Zilele acestea m-ai văzut tot veselă, nu-i așa? Și-acum te miri. Nu sunt așa cum m-ai văzut. Mă ierți pentru des-tăinuirile, ce ți le fac, dar simt că ție trebuie să-ți spun, fără ocolire, totul, fiindcă și așa îmi știi toate gândurile. Alaltăieri, sau când a fost? Vezi ce mult mi se pare de-atunci? Alaltăieri te-ai apropiat de mine mai mult decât trebuia, de-atunci, nu o dată, în gând, te-am văzut aplecându-te peste mine ca un ochi mare și atotștiutor. Ce puțin mi-a trebuit să uit trecutul! Ce puțin mi-a trebuit să mă înnoiesc! În aceste șapte zile de când ne întâlnim în apartamentul acesta, din care tu ești pe cale să pleci, și în care noi suntem pe cale să intrăm, am răsturnat și am reclădit — nu numai aici — ci și înăuntru.

SCRIITORUL

Daria, nădăjduiesc mult că nu mă despart fără întoarcere de casa aceasta.

DARIA

(se ridică emoționantă)

Ai să te mai întorci, nu-i așa?

SCRIITORUL

Ca într-o patrie pierdută pe care voi încerca s-o recuceresc.

(Se apropie de ea.)

DARIA

(se uită spre ușă)

Nu, nu! Te rog! În orice clipă...

SCRIITORUL

Daria, cînd vom scăpa de această spaimă?

DARIA

Mai dă-mi cărți, cărți...

(Tot mai pătimașă, parcă ar face o declarație de dragoste.)

Cărți — cărțile Răbdare tinere, și dă-mi cărțile

SCRIITORUL

Acesta-i cel din urmă răspuns?

DARIA

Am pus totul în el! Nu l-ai înțeles?

*(Intră profesorul Vlaicu, bătrîn, cu mustață enormă, întînd
vorbele ritmic și monoton.)*

SCENA IV

SCRIITORUL, DARIA, VLAICU

VLAICU

Bună ziua. Nu știu dacă nimeresc bine. Mi s-a spus că s-ar găsi aici niște camere de închiriat.

SCRIITORUL

(Îl recunoaște)

A, domnu Vlaicu, — nu mă mai cunoașteți?

VLAICU

(Își pune tacticos ochelarii)

Ia stai să vedem...

(Se uită la el, măsurîndu-l.)

Nu, — nu mai știu cine ești. — Se vede că mă părăsește memoria. Nu te cunosc. Vreun fost elev, ai?

SCRIITORUL

Constantin Loga.

VLAICU

(întrebător)

Constantin Loga? Numele mi-e destul de cunoscut, dar de prin ziare. — Mi-ai fost elev?

SCRIITORUL

Loga „Aorist“...

VLAICU

A, vezi, acum mi-aduc aminte! Loga — „Aorist“, așa te-am botezat, fiindcă la grecească niciodată nu știaai aoristul verbelor.

SCRIITORUL

(rîde)

Da, da — îmi pare nespus de bine că vă văd — dar cu ce vă pot servi? Căutați locuință?

VLAICU

Ca de obicei, în fiecare an — pe vremea asta — sunt iarăși pe drumuri.

SCRIITORUL

Îmi pare rău, eu tocmai mă mut. Aici vine o familie... Doamnă Filip îmi dați voie, domnul profesor Vlaicu...

VLAICU

(compliment)

Uitînd să plătesc chiria la timp, m-au dat afară din locuință... Ehe, dacă am trăi la miazăzi, în piețele Atenei sau în pădurile de măsline ale Greciei, mi-aș găsi și eu un locșor, să trăiesc ca Diogenes. Dar aici — e greu... stau cu patul, cu cărțile și cu cele cîteva lucruri într-o magazie... Dacă mine, poimîne — cum memoria mă părăsește — voi fi dat afară și din învățămînt, ce-mi mai rămîne?

SCRIITORUL

(imitându-i cu bunătațe felul de a vorbi)

Pelerinajul pe jos la temnița lui Socrate de lângă sfânta cetate a Atenei...

VLAICU

Da, așa e... se vede că mi-ai fost elev. De patruzeci de ani, în fiecare an vorbesc elevilor mei despre viitorul meu pelerinaj la temnița lui Socrate de lângă sfânta cetate a Atenei. Acolo vreau să mor! Numai acolo, după ce voi fi văzut închisoarea săpată în stîncă, unde cel mai înțelept dintre muritori a murit ascultat de Plato „frunte lată” și de buha celei mai cuminți dintre zeițe.

SCRIITORUL

O moarte cu adevărat vrednică de domnu...

VLAICU

N-ai uitat această poreclă a mea, bunul meu elev? Da, eu sunt „domnu”... Încă nimănui nu i-am îngăduit să-mi zică altfel decât „domnu”, fiindcă a avea o meserie sau o situație nu e nimic, dar a fi domn cu sufletul, e totul... Nu mai rețin. Cine ziceai că ești?

SCRIITORUL

Constantin Loga.

VLAICU

A, da, — Loga — Loga...

SCRIITORUL

Îmi pare rău numai că nu vă pot servi.

VLAICU

Eu sunt fericit că te-am întâlnit. — Plecăciune!

SCENA V

SCRIITORUL, DARIA

SCRIITORUL

(*aduce cărți*)

„Asta-i cel din urmă clasic în lumea noastră tirzie!
Diform ca și noi...”

DARIA

„Și băiatul meu povestește multe năzdrăvăanii despre el,
de la școală.”

(*Orânduiește cărțile în ladă.*)

Cînd ți-ai adunat atîta bibliotecă?

SCRIITORUL

Nu e așa de grozavă... Jumătate cînd eram încă în
liceu. Îmi vindeam hainele și-mi cumpăram cărți. Unele
sunt un suspin de libertate, altele întrebări azvirlite dincolo
de viață.

DARIA

Gata?

SCRIITORUL

Gata!

(*Pauză scurtă.*)

DARIA

Mi-ar fi plăcut să nu se isprăvească așa curînd. Cînd
vine camionul?

SCRIITORUL

După-amiază, la trei.

DARIA

Așadar, mine nu mai stăm de vorbă. O poveste s-a
isprăvit.

SCRIITORUL

Poveștile n-au sfârșit. Le poți continua cît vrei. Le înprăvești numai cînd nu le mai poți suporta.

DARIA

Ai scris și povești?

SCRIITORUL

Nu. Mi-e teamă că nu le pot termina niciodată.

Și pe urmă — aș vrea să-mi rezerv toate chinurile și toate înălțările pentru o singură poveste trăită. Aș vrea s-o încep chiar acum. Chiar aici. Povestea unei sălbăticiuni, poate să fie cerb, poate să fie om, om sătul de singurătate cu muget păduratic și amar.

DARIA

Eu cred că povestea aceasta a început. E chiar așa de înaintată că, ajungînd la tine acasă, poți să faci și literatură din ea... sau nu?

SCRIITORUL

Dacă ți-aș răspunde „da”, te-ai supăra că trăiesc așa de puțin în cele petrecute, că aș fi în stare să le aștern pe birjie. Dacă ți-aș răspunde „nu”, te-ai supăra închipuindu-ți că toate acestea le găsesc prea puțin interesante, prin urmare nu răspund nici da, nici nu, și cum ești așa de înțelegătoare n-o să mai întrebi niciodată lucrul acesta.

DARIA

Îmi place așa de mult să te ascult cum vorbești.

SCRIITORUL

Asta-i soarta mea. Alții trăiesc, eu vorbesc. Dar vreau să trăiesc și eu. Și eu vreau să trăiesc, Daria! Vreau să mă simt crescut de întâmplări, vreau aventură și orizont, vreau înordare de la om la om. — Nu trebuie însă să te temi. Nu, nu! N-o să profanez clipa trecînd măsura. Și n-o să dezonjez ordinea lumii răpindu-te de-aici. Deocamdată mă mulțumesc cu mai puțin... Daria, te rog, numai minile a mi le dai.

DARIA

(*ți întinde minile*)

Poftim, amîndouă minile, altceva mai dorești?

SCRIITORUL

(*ți sărută minile*)

De dorit aș dori multe, dar nu-ți mai cer nimic. Mă temeam numai că astăzi trebuie să plec și că amintirea mea lasă prea puțin aici, ca să mai pot reveni vreodată. Vreau să-ți mulțumesc pentru bucuria ce mi-ai făcut, îngăduindu-mi să mă mai întorc.

DARIA

Da, dorința mea e să mai vii... De ce nu? Ah, trebuie să recunosc. Cînd ești prea aproape, îmi copleşcești orizontul, cuvîntul tău îmi rămîne în carne, încep să încurc silabele. Uite cum tremur!

SCRIITORUL

Și eu tremur!

DARIA

Cuvîntul cel mai important totuși nu ni l-am spus.

SCRIITORUL

E prea adevărat de cît să ni-l putem spune.

DARIA

Da, e prea adevărat, — și de-aci, dintr-o dată tremurul de spaimă și de bucurie. De cîteva dimineți mă trezesc trăind într-un element nou, pe care nici un vis al meu nu l-a gîndit pînă azi. Simt că ai putea să fii norocul meu, și-aș da toate drepturile frumoase asupra mea.

SCRIITORUL

Vine darul așa de tîrziu că nu știm ce să începem cu el? Ți-e frică de senzaționalul tău pedagog? Spune! Ce alte piedici se mai pot opune fericirii noastre? Daria, nu vezi? Ard de neastîmpărul să te aud rostindu-te în libertate! Iartă-mă că mă amestec așa de frenetic în existența ta!

Crezi că ne-ar fi mai ușor să nu ne mai vedem? Ne-ar fi de-o mie de ori mai greu. Prin urmare, voi sta lângă tine până când șovăirea ta puerilă se va stinge! Până când destălmirea va fi clară ca ziua. Până atunci nimic nu-mi poate stinge ardoarea, iar atunci cu altă mai puțin!

(Pauză scurtă.)

DARIA

(șovăie)

Tinere, nimenea nu mă poate împiedica să te iubesc, nici bărbatul, nici băiatul... Dar eu — eu sunt... motivele șovăirilor mele sunt de natură mult mai serioasă... Oh, nu pot! Ce-o să faci, dacă-ți spun? Nu îndrăznesc... pe viața mea zace un blestem... Dacă ezit, e pentru că... Ascultă... Ai auzit vreodată de oameni în toată puterea, cu mintea întreagă — și totuși anormali?

În — astfel — de — om — sunt — eu!

În mine zac cincisprezece ani de groază și chin!

SCRIITORUL

Din atîta numai nu înțeleg nimic, dar uite, mă așez pe scaun să te ascult. Lămurăște-mă!

(Se așază.)

DARIA

În singele meu mocnesc catastrofe. Lucru de necrezut, dar adevărat așa cum mă vezi: sunt sufletește bolnavă... Și, ce e mai trist, mi-am acceptat boala ca o soartă, stau în fața ei cu priviri fără protest. Nu-mi pot ajuta cu nimic, nu mai cred decît într-un remediu miraculos... Poate acum... bucuria cea nouă... dar mai bine s-o lăsăm! De ce să-ți tulbur și să-mi stric clipa de-acum?

SCRIITORUL

Nu sunt mult mai tulburat dacă mă lași așa nedumerit?

DARIA

Întă-mă...

SCRIITORUL

(se ridică)

Spune-mi totul! Îndur orice!

DARIA

Oh, Doamne, ce începem?

Tu nu știi ce-am suferit în viață! Îmi vine să plîng
și să țip!

(Plînge.)

SCRIITORUL

(O mîngîie pe pîr.)

DARIA

(Plînge cu capul pe pieptul lui.)

SCRIITORUL

Daria! Daria! Daria!

(Vrea să-i ridice capul.)

DARIA

(suspînă)

Nu pot — nu pot...

SCRIITORUL

Daria, nu fi copil.

DARIA

Ah, de unde să încep? N-aș putea spune că bărbatul
meu nu e bun. E chiar foarte bun, dar bunătatea lui mă
exaspereză!

SCRIITORUL

Daria, răspunde! Ridică ochii! Vreau să te văd!

DARIA

Tu ești bun.

SCRIITORUL

Nu, eu nu sunt bun. Bunătatea te exasperează. Nici o
clipă n-am să fiu bun cu tine! Înțelege?

DARIA

Da, înțeleg.

SCRIITORUL

Ce bine!

DARIA

Te iubesc, tinere, te iubesc! Întîia oară spun aceste cuvinte. Te iubesc, tinere, te iubesc! Ce bine că ești aici. Da cînd ne cunoaștem? De șapte zile! Și șapte zile pot să fie mai mult decît șapte ani. Cum să-ți zic? Ce nume să-ți dau? Simt nevoia să-ți dau alt nume. Îmi vine să te chem: salvatorul, Sfîntul Gheorghe! Îmi vine să te chem: cerule, mîncule! Îmi vine să te chem tîlharule, visule! Ce bine că ești aici! De șapte zile ne cunoaștem.

SCRIITORUL

Abia de șapte zile și amintirile noastre au și început să se prefacă în basme. Caut un strigăt și nu-l găsesc, în toată făptura mea ești ca un mare vrtej.

DARIA

Sărută-mi ochiul

SCRIITORUL

(Îi sărută ochii.)

DARIA

Sărută-mi fruntea!

SCRIITORUL

(Îi sărută fruntea.)

DARIA

Sărută-mi gura!

SCRIITORUL

(Îi sărută gura.)

(Pauză scurtă a unui artej.)

SCRIITORUL

De-aici voi ieși pe stradă. Trei zile și trei nopți am să-ți tot fac ocolul în închipuire, pînă mă trezesc.

DARIA

Să nu ne mai întâlnim trei zile? Prea mult... Mine.

SCRIITORUL

În fiecare zi.

DARIA

În fiecare zi.

SCRIITORUL

Ei, și-acum, să-mi spui în ce constă boala ta sufletească? Seamănă cu o poveste? Sunt foarte curios să știu. Începe! Tu, tu! Anormalo, tu!

DARIA

Să-ți spun. Vino să ședem aici. Unul lângă altul, să-ți spun. Lămuririle vor fi lungi, aproape ca viața mea de lungi.

(Afară sînd cineva.)

Bărbatul meu!

(Își îndreaptă părul.)

SCRIITORUL

(Îa o scîndură și începe s-o bată pe o ladă.)

DARIA

(deschide ușa)

Tu ești Petrache? Voi erați? Era deschis, nu trebuia să sunați.

(Intră Filip și Puiu.)

SCENĂ VI

DARIA, SCRITORUL, FILIP, PUIU

FILIP

Voiam să văd ce mai faci!

DARIA

Mi-ai făgăduit că nu vii, plină fiind nu e totul aranjat.

FILIP

(gîndăvește ca întotdeauna cînd e emoționat)

Dragă, n-am mai putut rezista. Văd însă că m-am grăbit.
Dezordinea asta.

DARIA

Numai dormitorul e gata. Să-ți prezint pe bărbatul
meu, domnule Loga, și aici băiatul meu.

FILIP

Domnul Loga? Vă cunosc din publicații.

SCRIITORUL

Și eu urmăresc cu mult interes scrierile dumneavoastră
de specialitate, domnule profesor.

FILIP

Nu mai sunt profesor, din nenorocire, — director ge-
neral...

SCRIITORUL

Ah, scuzați.

FILIP

Nu, dragul meu, regret că nu mai sunt profesor. A fi
profesor e, în fond, maximul ce și-l poate dori un pămînt-
ean. Dar meteahna asta la vorbit m-a silit să părăsesc cate-
dra. Ce-a fost Isus alt decît un strălucit profesor? Sau
Budha? Sau Confucius?

SCRIITORUL

(cîmbînd)

Catedrele lor erau colinele cu crini.

FILIP

Ei da, ei da! Firește! Dar tot catedrel

DARIA

Nu vrei să vezi dormitorul?

(Deschide ușa spre dormitor.)

FILIP

(din ușă)

Foarte frumos. Admirabil! Ce bine vine Madona ceea
deasupra! Și camerele astea?

DARIA

Astăzi, domnul Loga își duce ultimele lucruri, așa că
mine...

FILIP

Bravo! Mine seară în noua locuință! Știi, ce cred eu?
Să-mi pun masa mea, colo în colț... Are să se facă foarte
bine... Scuzați, domnule Loga, aș vrea să spun ceva soției
mele. Un moment, da?

SCRIITORUL

(vrea să iasă)

Poftim, poftim.

DARIA

Domnule Loga, ieși pînă atunci pe stradă. Scrie cu noroi
pe ochii orbilor, ca să le dai lumina... Dumneata ai puterea!

SCRIITORUL

Îmi atribuiți puterile suprafirești ale accluia de pe coli-
nele cu crini?

(Către Filip.)

Să nu vă supărați, domnule director, doamna glumește!

(Iese.)

SCENA VII

DARIA, FILIP, PUIU

DARIA

A trebuit să îndrept necuviința ta. Pentru Dumnezeu, cum poți să fii așa de necrescut? Nu te știi purta mai cuviincios?

PUIU

(cu emoție)

Mămică, ăsta e scriitorul Loga?

DARIA

(suspină)

Da, dragă, ăsta e, ăsta e.

PUIU

Așa de tinăr? Mi-l închipuiam cu barbă!

FILIP

Iac-aci un băiețandru!

DARIA

Cum poți să fii așa de necrescut?

FILIP

Tu nu știi cum mă bucur! Îmi spune Puiu că ai venit — singură...

PUIU

Da, mămică, închipuie-ți. Tăticu nu crede că ai venit, singură.

DARIA

Cu cine era să viu?

FILIP

Ai venit singură? Nu te-a însoțit Puiu? Oh, cum mă bucur!!

DARIA

E a cincea zi de cînd nu mai umblu decît singură.

FILIP

Ah, cum mă bucur! În sfîrșit, singură! Daria vindecată!
Aș fi în stare să cînt ziua întreagă pe străzi, de bucurie!
Doamne, cum mă bucur!

DARIA

Lasă-mă, cum poți să fii așa de necrescut?! Îl dai afară
din propria locuință? Ce-o să creadă?

FILIP

Înjură-mă! Lovește-mă! Fă ce vrei! Astăzi sunt fericit!
Daria vindecată, vindecată!

PIIU

Mîmică, am să-ți fac un înm!

(*Făd tustrei.*)

ACTUL AL DOILEA

Aceeași cameră, însă aranjată. Pe întîiul plan o masă de lucru — spre stînga, în dreapta, o măsuță cu scaune și canapea, subț un palmier. Pe pereți, tablouri făcute de-o mînă de diletant, un orologiu vechi cu lanțuri lungi etc... Spre seară.
Lampa aprinsă.

SCENA I

DARIA, GRIGORE, PRIETENA, mică și foarte grasă, la măsuța din dreapta, și-au luat ceaiul.

GRIGORE

Daria, înțeleg să spui toate acestea doamnei Procopiu,

(arată spre Prietena)

fiindcă ți-e bună prietenă și, desigur, nici un cuvînt n-are să fi auzit de urechea mare și curioasă a orașului, dar...

DARIA

Dragă Grigore — ești un insuportabil moralist!

PRIETENA

O, din parte-mi, puteți să fiți liniștiți — eu sunt foarte discretă!

GRIGORE

Nu vă înțelegeam pe dumneavoastră doamnă Procopiu... Dacă astăzi toată lumea cunoaște suferințele ei misterioase din trecut, e ea singură vinovată.

DARIA

N-am mai spus decît Getei și...

GRIGORE

Și? Și? Și? Scumpă surioară... De cînd ai scăpat într-un chip, care pentru mine e un miracol, de obsesiile trecutului, ai căzut într-un fel de manie de a povesti tuturor ciudățe-niile tale de altădată.

DARIA

Fiindcă simt această bucurie a eliberării. Da, recunosc, trebuie să vorbesc. Numai așa uit definitiv. Tu nu știi cum e asta — îmi vine să mă duc și între ființe necuvîntătoare, între dobitoace și pomi — să le spun: sunt liberă! Între pomi, între pietre, între ape — să strig: sunt sănătoasă și limpede.

GRIGORE

De ce nu te dai în vileag și prin ziare! Aduc la cunoștința tuturor prietenelor că am suferit cincisprezece ani de spaima de singurătate și de frica neînțeleasă de mine însămi, dar acum sunt sănătoasă, liberă și limpede...!?! Te-a crezut cineva altfel pînă acum?

DARIA

Frate dragă, exagerezi. Bine, dacă e dorința ta, n-am să mai spun nimănui nimic.

(Orologiul bate cinci.)

GRIGORE

Trebuie să plec, mă așteaptă la cazarmă. Mă scuzați!

PRIETENA

Mai rămiu mult în capitală?

GRIGORE

Din nefericire nu, diseară trebuie să plec în provincie.
(*Iși ia mantaua.*)

PRIETENA

(*cu reproș*)

De astă dată n-ai dat deloc pe la mine.

GRIGORE

Am stat așa de puțin. De altfel, de astă dată am venit în capitală numai de dragul Dăriei. Voiam să văd odată lumină și în casa asta.

PRIETENA

Cînd mai vii?

GRIGORE

Cîteva luni voi fi chiar la granița țării. Poate la primăvară.

PRIETENA

Să nu te mai vedem atîta timp?

GRIGORE

Ce să fac? Noi cu viața noastră de nomazi? — Doamnă!
(*Îi sărută mîna.*)

PRIETENA

(*emoționată*)

Cu bine, Grigore.

DARIA

Grigore, înainte de plecare te mai repezi o dată pe aici?

GRIGORE

Da, da, firește. Ei, ce-i Dăria? Ești supărată de observațiile moralistului? Haide, nu mai fi supărată. Haide, sărută-mă! Tu nas mic, botișor drăguț!

DARIA

(*Îl sărută*)

Tu ești singurul meu frate bun.

PRIETENA ȘI DARIA

(*Îl însoțesc pînă la ușă*)

La revedere!

GRIGORE

Sărut toate minutele!

(*Iese.*)

SCENA II

PRIETENA, DARIA se întorc iarăși la masă.

DARIA

Să-ți mai fac un ceai?

PRIETENA

Ar trebui să fiu supărată pe tine. Atîta timp să nu-mi spui nimic!

DARIA

Înțelegi și tu... Doctorii îmi spuneau verzi și uscate!

PRIETENA

Lasă-mă cu doctorii ăstia! Dacă ai fi fost fată, ți-ar fi dat sfatul nerușinat să te măriți, dar cum ești măritată — halal de știința lor! Bine, dragă, de idei fixe — de idei fixe sufăr și eu, aproape că nici nu mai pot trăi fără ele. Bunăoară nu îndrăznesc să pun mîna pe nici un cutit, fiindcă mi-e teamă să nu fac vreun rău copilului. Și asta numai fiindcă îl iubesc așa de mult cum îl iubesc. Știi și tu că nu-l las o clipă singur. Odată m-am dus să fac niște cumpărături în oraș. Copilul l-am lăsat acasă, intrasem într-o prăvălie să aleg stofe — și cum alegeam mă săgetează prin inimă gîndul

s-ar putea aprinde casa peste copil. Am lăsat totul acolo
am luat-o razna spre casă — că se uitau prăvălișii după
mine ca după altă minune. Închipuiește-ți numai tabloul, per-
sonalitatea mea scurtă și grasă rostogolindu-se... pe străzi.

DARIA

Ah, Silvio, ce-am suferit eu, nu-și poate nimeni în-
chipui. Nu o dată am voit să-mi fac sfârșitul. Dar pentru
moarte nu aveam nici puțin tărie, ce se cere pentru viață.

PRIETENA

Ciudat. Foarte ciudat.

(Și-au turnat ceai.)

Te rog, — puțin zahăr... da?

DARIA

Poftim, dragă..

(Murmurând.)

Ce bine că putem povesti acum în liniște. Și vindecarea?
Nu-i așa că stă în legătură cu bărbatul străin? Recunoașteți!
Spune-mi fără jenă! Nu te împotrivi!

(Duce ceașca la gură, dar o pune iarăși înapoi.)

DARIA

Draga mea, a fost ca o minune. De unde și cum a venit,
nu știu. Obsesiile mi s-au absorbit în sine. Crede-mă, e o
bucurie să trăiești. Fiecare om ar trebui să sufere cîțiva ani
de idei fixe, apoi să se vindece ca să simtă cum simt eu liber-
tatea de viață. E așa de frumos. Număr cîteva „luni-ava-
lanșe“ în care mi s-a concentrat toată viața, cu care rămă-
șorile în urmă.

PRIETENA

„Luni-avalanșe“?

DARIA

Da, așa le numește el!

PRIETENA

„Luni-avalanșe“ în care vieții nu i-ai rămas datoare cu
nimic.

DARIA

Cu nimic.

PRIETENA

Ah, tinărul tău! Loga — al tău! Numai seriozitatea ti strică puţin.

DARIA

Eu ti zic — Sfintul Gheorghe!

PRIETENA

De ce Sfintul Gheorghe? Că nu-l cheamă Gheorghe?

DARIA

Aşa, Sfintul Gheorghe... Simbolic, dragă, simbolic! Ah, e o nebunie.

PRIETENA

Să fii însă cu mai multă băgare de seamă... În oraş se cam vorbeşte.

DARIA

În oraş se vorbeşte că Sfintul Gheorghe ia ceaiul cu mine? Nu se poate. În oraş cunoaşte toată lumea pe tinărul Loga, dar nimeni nu-l ştie pe Sfintul Gheorghe. — De altfel, acum nu-mi pasă de nimic! Acum sunt sănătoasă. Acum nu mai vreau decât să iubesc şi să fiu iubită.

PRIETENA

Chiar şi cunoscuţi de-ai mei te-au văzut furişându-te în repeţite rinduri la scriitorul. Poarta cu berbec nu e pentru nimenea o taină.

DARIA

Nu pot altfel. De mi-aş pierde tot ce am, nu pot altfel!

PRIETENA

Şi dacă scriitorul te uită într-o zi? E mai tinăr decât tine!

DARIA

Are să mă uite într-o zi? Nici nu s-ar putea altfel. Dar vreau să mă bucur de entuziasmul puternic și copilăresc ce mi-l dăruiește, atât cât mi-l dăruiește. E tot ce mai pot să aștept de la această ultimă izvorire de frumusețe în mine. Nici acest dar scurt să nu-l primesc? Pentru ce aș mai trăi? Încă un an, doi, și va începe viața imprăștiată în moina zilelor.

PRIETENA

Auzi vorbă! Pentru ce ai mai trăi? La băiat nu te gîndești?

DARIA

Tot cu băiatul îmi veniți.

PRIETENA

Ah, Daria, îți plac cuvintele tari, dar nu te cred. Nu mi-ai spus de atîtea ori cât de mult îți iubești băiatul? Îi prindeai în brațe: ochii mei, trupul meu, minile mele îi ziceai, și-i opreai răsufllarea cu gura. N-o să-mi spui acumă oă-l urăști!

DARIA

Silvio, dragă, ce știi tu? Sentimentele sunt mult mai complicate. Tot ce simt — e așa. Certitudini de foc se ivesc în mine, și dintr-o dată îndoiele de moarte dedesubt. Cîteodată mi se pare că va trebui să innebunesc. Cîteodată îl urăsc și pe el!

PRIETENA

Pe el? Pe cine?

DARIA

Pe Sfîntul Gheorghe!

PRIETENA

Daria, cum o să sfîrșești tu?

DARIA

Aștept surprizele de dincolo de orizont. Ah, mersul lui Loga e așa de tînăr, parcă totdeauna ar umbla gol peste

ogoare abia încolțite, de griu. Privindu-l, îți vine să-l întrebi: tinere, unde te duci? Și el parcă ar răspunde: mă duc să înviu morții cu o atingere de deget și să suflu duh peste femeia mea de lut.

PRIETENA

Mă prind că asta ai citit-o într-o carte de-a lui. Prea seamănă a poezie învățată pe dinafară. Și câteodată totuși îl urăști?

DARIA

Tu nu înțelegi, Silvio! Ce înțelegi tu, Silvio?

PRIETENA

Admit, eu sunt proastă, nu prea înțeleg. Dar dacă ai ști câte lucruri urite se șoptesc și se vintură în oraș.

DARIA

Acum sunt sănătoasă! Ah! Limpede, liberă și sănătoasă!
(*Intră Puiu.*)

SCENA III

DARIA, PRIETENA, PUIU

PUIU

(*cu cărți subțioară*)

Sărut mina.

PRIETENA

Bonjour, dragă.

PUIU

(*Își duce cărțile în colțul lui.*)

DARIA

Nu așa sperios. Vino, sărută mina doamnei Procopiu.

PUIU

(*Vine.*)

PRIETENA

(Îi întinde mîna)

Ai crescut din haine de cînd nu te-am mai văzut.

PUIU

(Dă din umeri.)

DARIA

Crește — crește — ca un dulău de oi.

PRIETENA

(Îl bate pe umăr)

Dar tusea măgărească ți-a trecut, Puiule?

PUIU

Tusea a trecut, dar măgarul a rămas.

(Ridă tustrei.)

DARIA

(Îl pipăie la ceafă)

Iar ești înfierbîntat.

PUIU

Nu-i nimic, ne-am bătut cu zăpadă.

DARIA

A nins? Nici nu știam. Nu vrei un ceai?

(Își face palmele pîlnie și-i prinde urechile, un obicei de-al ei cînd e enervată.)

Ce urechi bune ai, recil!

PUIU

Nu stau, mă duc iar, am de lucru. Ei, mămică, lasă-mă, nu-mi maltrata așa urechile! Iar ești nervoasă. Numai cînd ești enervată îmi maltratezi așa urechile!

DARIA

Cum ai scăpat la ora de elină?

PUIU

Am avut iarăși o oră cu profesorul Vlaicu, unică!

DARIA

Ce-a făcut, Puiule?

PUIU

Cînd a intrat în clasă, se vedea pe fereastră foarte frumos, cum ninge mare ca fulgi de gîscă — Vlaicu înaintează tacticos, nu zice nimic, extaziat se apropie de foras-tră, și apoi începe cu patos homeric: „Copiii mei, cui nu-i vin poetice simțiri? Donnu' de poetice simțiri cuprins este...”

DARIA

(prefăcîndu-se că o interesează grozaș spusele lui Puiu, către Silvia)

Știi — Silvio, profesorul Vlaicu are obiceiul să vorbească despre sine la persoana a treia și se numește pe sine „Donnu”. Și-apoi, Puiule?

PUIU

Îți poți imagina! Un hohot de rîs toată clasa. Pe urmă, ca de obicei, a început să traducă cu accentele și topica originalului grecesc: „Crocodilii de-a gîștelor asemănătoare ouă ouă”.

PRIETENA

Ce? Ce?

PUIU

Voia să spună! Crocodilii fac ouă ce seamănă cu cele de gîscă.

„Crocodilii de-a gîștelor asemănătoare ouă ouă.”

PRIETENA ȘI DARIA

(Rîd.)

PUIU

La traducerea hexametrilor nu prea eram atent, dintr-o dată mă pomenesc că mă arată cu degetul, de la catedră — și mă apostrofează păstrînd ritmul textului! „Că faci mă

„Băloșule-n banca aceea?“ M-am ridicat și i-am răspuns ca
aspirat: „Scriu după cum dumneavoastră dictați în caietul
de școală!“ A rămas așa de uimit de promptitudinea replicii
că s-a îmbălbănit numaidecît și mi-a zis: „Frumos ai citat!“
Pe urmă m-a întrebat cum mă cheamă — că uită groaznic
numele! I-am spus, apoi întreabă: „Tată-tău ce meserie
are?“ „Director în minister“, zic eu, și el iarăși: „Dar ma-
mă-ta ce meserie are?“

DARIA

(Dumnezeu!)

PUIU

Nu, mămică, n-a înțeles nimic rău, așa e obiceiul lui să
întrebe.

PRIETENA

Îmi place cum îl imiți, ai talent de actor, Puiule!

DARIA

Și-acum unde vrei să te duci?

PUIU

Trebuie să pregătesc o lucrare. Tăticu unde e?

DARIA

E dus de-acasă.

PUIU

Dar domnul Loga nu vine azi pe aici?

DARIA

Ce întrebare! De unde să știu eu?

PUIU

Apoi — așa — ! Nu faceți împreună literatură? În fie-
care zi vine. Pentru asta nu trebuie să fii nervoasă.

DARIA

Puiule, ești băiat mare, nu te mai prind copilăriile. Dar
vrei cu domnul Loga?

PUIU

Aș vrea să-mi ajute puțin la lucrare.

DARIA

De unde să știu eu? Ei, du-te dragă, du-te! Când te întorci, poți vorbi cu tăticu-tău despre lucrare!

PUIU

Da, desigur — dar tăticu nu e literat! Dar unchiu Grigore a plecat?

DARIA

Pleacă diseară.

PRIETENA

Nu mă pot mira destul cât a crescut Puiu ăsta.

DARIA

Du-te, dragă! Lasă-ne acum!

PUIU

Sărut mîna!

PRIETENA

Pa, dragă!

PUIU

(Iese.)

SCENA IV

DARIA, PRIETENA

DARIA

Să nu uit! Când ne-am certat noi două mai pe urmă?

PRIETENA

De ce întrebi? Sau crezi că suntem pe cale să ne certăm iar?

DARIA

Puiu a făcut un — „desen ocazional“.

PRIETENA

Iarăși?

DARIA

Toate certurile dintre noi două sunt eternizate în desene. Are o colecție întreagă.

PRIETENA

Arată-mi-l, te rog. Sunt foarte curioasă.

DARIA

(*aduce desenul*)

Vino mai aproape, sub lampă. Aici — așa — acum poți să vezi.

PRIETENA

(*ia desenul*)

Ce-i aci? Un cimitir?

DARIA

E scris dedesubt: cimitirul central la anul două mii.

PRIETENA

Hal Stai, să mă orientez puțin. Da, văd. Aci lângă capulă mormîntul meu! „Aici zace Silvia Procopiu, embrion inteligent și complet dezvoltat, mort în vîrstă de optzeci de ani“. Ce-i aceea — embrion?

DARIA

Embrion? — Embrion, un cuvînt învățat de la tată-său. Un termen pedagogic, fără importanță, dar îți prorocește o vîrstă de care te poți felicita. Lîngă mormîntul tău e al meu: „Aici zace Daria Filip, cea mai bună mamă de pe pămînt“. Poste amîndouă mormintele salcii banale se îmbrățișează. Asta vrea să fie o aluzie ironică la cearta noastră trecătoare. Mai încolo e mormîntul lui: „Aici zace Puiu Filip, a cărui

educație a început înainte de a se naște". Apoi, uite dincoace, mormîntul lui Loga, statuia asta: „Aici zace marele scriitor Constantin Loga. După el rămîne numai faima, căci operele lui le-a înghițit Chronos, olimpicul canibal.“ ~ Uite dragă, la picioarele lui Loga, un înger își suflă nasul în batistă.

PRIETENA

Admirabil! Are un umor băiatul! Și mai zici că nu-l iubesci?

DARIA

Am spus eu că nu-l iubesc? Puin, sufletul meu!

PRIETENA

Dar bărbatul ăsta bătrîn în picioare la mormîntul tău?

DARIA

Poanta desenului. Țsta ar fi să fie bărbatul meu care va mai trăi și în anul două mii. Se crede veșnic bolnav, dar toți ceilalți membri ai familiei avem convingerea că n-o să moară niciodată. Subt el e scris: „Suferă de mare tristețe, după odorul de nevastă“. — Vezi, asta-i situația, s-a făcut ridicol și în fața băiatului!

(Duce desenul la loc.)

PRIETENA

Filip e orb?

DARIA

Aș, vede foarte bine!

PRIETENA

Știe de aventura ta cu Loga?

DARIA

Știe, dragă, știe.

PRIETENA

Și totuși te mai iubesc? Pînă la anul 2000 ca în desen?

DARIA

Mă iubește, dar nu mai e așa de bun. Dimpotrivă, îmi face dese scandaluri. De câte ori vine acasă, țipă, amenință cu gesturi dezarticulate, dar pentru mine ca și cum n-ar mai fi. Pentru mine nu mai există decât un singur om: El! El!

PRIETENA

Ah, numai eu cu babalicul meu, care molfăie pere uscate.

DARIA

(suspind)

Spune-mi, dragă, crezi tu în adevăr că scriitorul mă va părăsi?

PRIETENA

De asta sunt convinsă. Dar ce are a face?

DARIA

Tu vii aci numai să mă — descoși.

PRIETENA

Eu, prietena ta cea mai bună?

DARIA

Da, tu, tu! Vii la mine numai să mă descoși și să mă superi.

PRIETENA

Su mă ierți, draga mea, dar zău nu te înțeleg.

DARIA

Oh, te urăsc. Pe toți vă urăsc. Toată lumea o urăsc!

PRIETENA

Numai nu prea tare că-ți apar crețele bătrâneții pe frunte.

DARIA

Doamne! Nu mi-ai îngădui nici o bucurie! Nici o bucurie! Acum și acest stigmat al vârstei.

PRIETENA

Ei, asta-i! Dacă ți-e urit de mine, plec. Tu crezi că pe mine nu mă doare cînd îmi spui că mă urăști!

DARIA

Silvio, ce ți-am făcut? Nu fi rea cu mine!

PRIETENA

N-am voit să te supăr. În realitate, privește-te în oglindă, n-ai nici o zbircitură pe frunte. Una, două pe gît, dar pe frunte nici una.

DARIA

Ah, Doamne, cît de singură mă simt.

(Disperată.)

Ai să fii fericită dacă într-o zi voi înnebuni de-a binelea din pricina ta? Pune mîna pe inimă și spune-mi drept, crezi tu în adevăr că scriitorul mă va părăsi?

PRIETENA

N-o spuneai tu însăși adineori?

DARIA

Eu nu știu ce cred. Nu — mai — știu. Nu — mai — știu. Nu ți-e milă de mine? De ce mă chinui?

PRIETENA

Draga mea, nu trebuie să crezi toate cele... Lumea e rea. Lucruri se vorbesc multe despre ei, că schimbă numai așa femeile, ca să aibă subiecte pentru nuvele. Și de tine se spune că te-a ales numai fiindcă...

DARIA

Te-am întrebat? Nu vreau să știu ce vorbește lumea. De altfel, numai tu poți să fii „subiect” pentru amanți.

PRIETENA

Eu? Pentru care amant?

DARIA

Pentru amantul tău, pictorul! Ți-a făcut portretul, dar eu să-și bată joc de tine, te-a făcut goală și te-a expus în salonul oficial sub titlul *Fecunditate*. Și eu am văzut tabloul. Era scurta și grasa dumitale personalitate!

PRIETENA

Scumpo, ești cam nervoasă astăzi! Drept a avut Puiu. Ca să nu te enervez degeaba, plec. Mulțumiri pentru ceai și petrecere bună și pentru mai departe cu tinărul scriitor. Transmite-i salutări din parte-mi și urări speciale să-i reușească comedia.

(Iese.)

DARIA

(se plimbă enervată)

Uf, uf, uf!

(Iese în dreapta.)

SCENA V

Vine, din camera din stînga, FILIP.

FILIP

(Se așază la masa de lucru, își face însemnări.)

(Pauză.)

(Cineva bate la ușa din fund.)

Intră!

(Intră.)

INSPECTORUL

Să trăiți, domnule director!

FILIP

Te-am așteptat.

INSPECTORUL

Trebuie iscălite cîteva acte urgente.

(Scoate hîrtii din geantă.)

Mi-am dat silința să le rezolv cît mai bine cu putință. Aici e o cerere pentru ocuparea postului de profesor de grecească la Liceul Vlad Țepeș. Tânărul s-a prezentat în persoană. Mi-a făcut o impresie foarte bună. Sunt îngrijat nu mai de viitorul lui! Aștia cu limbile clasice...

FILIP

(iscălește)

Apropo! Profesorul Vlaicu de la Liceul Mircea cel Bătrîn ar trebui trecut la pensie. Auzi domnule! Să nu știe el cine e băiatul meu și cine-s eu? S-a ramolit de tot bătrînul, ajunge de batjocura băieților!

INSPECTORUL

Ramolit a fost de cînd îl știu. Dar poți să te înțelegi cu ministrul? Nici nu vrea să auză!

FILIP

Pune presa în mișcare.

INSPECTORUL

Toți profesorii de limbă elină despre care am auzit sunt așa. Se pare că însăși natura se răzbună asupra celor ce încearcă să perpetueze limbile moarte. Această perpetuare seamănă a sacrilegiu: parcă ai scoate din groapă un mort și l-ai purta în spate pe străzi și în saloane. Natural să înnebunești de la un timp.

FILIP

Tot dușman al clasicismului?

INSPECTORUL

Din fericire singurul punct în care nu vom fi niciodată de acord, domnule director!

FILIP

Ești tînăr, cu timpul vei judeca altfel.

INSPECTORUL

Aici alte cîteva cereri fără deosebită importanță.

FILIP

Dar cum stăm cu conferința mea de mine? Ai luat toate măsurile? Ai telefonat în județe?

INSPECTORUL

Învățătorii și profesorii din trei județe au și sosit!

FILIP

Ești foarte dibaci. Mă bucur. Eu îmi culeg ultimele date statistice. Are să fie o conferință! Educația embrionară!

INSPECTORUL

Nu mă îndoiesc, domnule director!

FILIP

(îi întinde mîna)

La revedere — dimineață...
Te aștept.

INSPECTORUL

(iese)

La revedere!

SCENA VI

FILIP, DARIA vine din dreapta.

DARIA

Tu — tu erai aici?

FILIP

(stăpînit și abătut)

Am avut de lucru în bibliotecă. Niște date statistice pentru conferința de mine.

DARIA

Spuneai că pleci. Eu te credeam în oraș.

FILIP

Cum vezi, încă n-am plecat.

DARIA

(se plimbă enervată)

Uf, nu mai pot. Am palpitație de inimă. Închipuie-ți, Petrache...

FILIP

A fost aici madam Procopiu! I-am auzit simpatica voce. Iar v-ați certat?

DARIA

Ah, nu mai pot. Nu mai pot. Închipuie-ți, mi-a spus că aş putea să fiu bunică.

FILIP

Ei — și?

DARIA

Cu alte cuvinte ești de acord? Tu dai Tu dai Tu ai putea să fii și moș — și mumie de piramidă, dar eu?

FILIP

Daria, lasă-mă!

DARIA

Nu te încrunta așa. Te vrei cu orice preț și mai schimonosit decât ești?

FILIP

Ce te-a apucat?

DARIA

Nasul ți se lungeste, ochii ți se prostesc și minile ții tremură ca la bătrini.

FILIP

(strigă)

Dar ce vrei — să rid?l Extraordinar! Îmi ești datoare o explicație și vrei să-mi scapi prin tangentă — jignindu-mă!

DARIA

Mi-ai spus că pleci de-acasă, când colo te ascunzi ca să spionezi! Frumos! Și eroic! Mai ales eroic!

FILIP

Aveam de lucru în bibliotecă. Dar văd că lucrurile se complică tot mai mult.

DARIA

Cu atât mai bine!

FILIP

Cum ai zis?

DARIA

Repet, cu atât mai bine. Tochmai voiam să-ți aduc la cunoștință că vreau să plec. Nu mai pot trăi cu tine.

FILIP

Și băiatul?

DARIA

Îți rămâne.

FILIP

Așa?l Și de cel De ce dintr-o dată nu mai e bine la mine? După ce cincisprezece ani am fost paznicul spaimelor tale — zi și noaptea! De ce? Răspunde!

DARIA

Nu mai pot să trăiesc cu tine și pace. Sunt sătulă.

FILIP

Scoate-ți din cap prostiile și pofta întirziată de aventuri! Îmi sunt încă stăpîn! Te-aș bate cu biciul, dacă n-aș ști că ești anormală. Ți-ai inchipuit că sunt așa de prost să nu observ nimic? Nimic nu mi-a scăpat. Știu tot. Am înghițit. Ca un elne am suferit. Am suferit cît am putut, dar acum voi pune capăt acestor frivolități cu aparențe de înaltă inițiere literară. Ți-aduc la cunoștință că de azi nu-ți mai dau voie să ieși din casă. Ai înțeles?

DARIA

N-ai dreptul să mă oprești. Sunt om și eu.

FILIP

Nu ești normală. Ajungi pe drumuri. Nu sunt deloc dispus să te adun de pe drumuri. Ești nebună, și nebunii trebuie închisi.

DARIA

Haide, încetează! Iei atitudini autoritare cu patru numere prea largi ca și gulerile pe care le porți.

FILIP

Nu încetez, am răbdat destul!

DARIA

Fac ce-mi place, nu mă poate nimenea opri.

FILIP

Vom vedea. Ți-aduc la cunoștință că de-acî nu mai ieși!

DARIA

Îndrăzneț mai deveniși! Ha! Extraordinar! Tu să mă închizi? Dacă nu încetezi, sparg ceștile. O, tu, tu! Ameninți...

FILIP

Nu tac, nu tac. Tocmai pe acel pierde-vară l-ai găsit?

DARIA

(dă isterică din picioare)

Taci, taci, taci, taci — !!

(Sparge ceștile fără să vrea, întorcându-se cu un gest nervos.)

FILIP

Privește dezastrul și spune-mi ce-ai dobândit! Acum le-ai spart, din întâmplare, fără să vrei.

DARIA

Vreau să plec!

FILIP

În fiecare lună treci o dată ca un ciclon isteric printre cești. De altfel — nimic nu mă mai emoționează.

(Ia de pe masă un calendar.)

Iată — astăzi suntem în 16 decembrie. La 15 decembrie mi-ai spus exact aceleași lucruri. În 14 de asemenea. Apoi o pauză pînă în 30 noiembrie. De atunci începînd pînă în septembrie — în fiecare zi. Pe pagina de note a unei găsesc bilanțul pe cincisprezece ani de frumoasă căsnicie! Daria mi-a declarat că vrea să divorțeze — solemn sau cu furie, în total de 5200 de ori! Ca să mă terorizeze a tăiat cu foarfecile bancnote în total de 40.000 lei! Tot pentru a mă teroriza, cînd nu i se împlinea vreo dorință...

DARIA

Deșiraturile, numai de statistici ești bun! Spionezi pe la uși ca în romanele de foileton. Ce lipsă de gust, Doamne!

FILIP

Recunosc, mi-e cu neputință să ies din banalitate. În apropierea ta orice gest tragic împrumută o nuanță de grotesc.

DARIA

Ai chemat iarăși pe Grigore! Te-ai plîns lui Grigore! Știi că-l iubesc și că e singurul frate care are putere asupra

mea! Cînd încerc să scap din cușca aceasta — îl chemi în ajutor pe Grigore! Cînd recad în ideile fixe, îl chemi în ajutor tot pe Grigore! Acum — cu aventura, cum îi zici tu, iarăși i-ai telegrafiat, să facă un ocol zadarnic pînă în capitală. Diseară Grigore pleacă — și încă nu mi-a spus un singur cuvînt de dojană! Se bucură și el că în sfîrșit mă vede — sănătoasă!

FILIP

Sănătoasă, sănătoasă — cu ce preț sănătoasă?

DARIA

Te-am înșelat!

FILIP

Nu cred, că altfel așa nestăpînită cum ești, mi-ai fi spus-o de mult.

DARIA

De-o sută de ori te-am înșelat, dă-mi drumul.

FILIP

Ai experimentat libertatea, unde ai ajuns, e prea evident. Nu ești responsabilă nici de ce faci, nici de ce vorbești.

DARIA

Eu? Eu nu sunt responsabilă? Îți voi dovedi! Eu? Eu nu sunt responsabilă?

(Iese în dreapta.)

FILIP

(se plimbă agitat)

Doamne! Cincisprezece ani! Niciodată n-am avut liniște! Pînă în primăvară neastîmpărul veșnic înprospătat al ideilor fixe, și acum — Doamne, cincisprezece ani! Abia s-au așezat drojdiile obsesiilor și acum...! Ah, Doamne, ce ți-am greșit!

(Își ia paltonul.)

Ce — ți-am — gre — șit?

DARIA

(Se întoarce cu o manta pe ea.)

FILIP

Unde vrei să te duci?

DARIA

Asta-i treaba mea.

FILIP

(o oprește, mai blând)

Daria, de ce nu vrei să fii om serios?

DARIA

(se stăpânește)

Petrache, suntem oameni în vîrstă, nu ne mai prind sentimentalitățile cu coarde false! Sunt atîtea căsătorii care s-au desfăcut prin bună înțelegere. Eu — îndeosebi — n-am fost făcută pentru „fericirea” asta de lungă durată. Înțelegi și tu că nu mai pot să trăiesc cu tine. Uite, nu mă agit, nu trebuie să te agiți nici tu.

FILIP

Daria, tu nu ești normală. Recunoaște și tu că nu ești normală, și atunci stăm de vorbă. Ce vrei să începi cu necăpătuitul acela?

DARIA

Petrache, cincisprezece ani am trăit împreună. Gîndește-te ce mi-ai putut fi tu în acești cincisprezece ani! Mi-ai fost un sprijin răbduriu cît am bolit sufletește! Îți sunt recunoscătoare, dar cred că nu te-a costat prea mult. Dimpotrivă, într-un colț de inimă, cred că te-ai bucurat că sufer de anumite obsesii, care mă legau de casă, fiindcă mă vedeam astfel irevocabil a ta! Recunoaște! Dacă ai avea un strop de sinceritate față de tine însuși, ai recunoaște că îți conveneau ideile mele fixe, fiindcă nu puteam să ies nicăieri singură și aveai astfel mai mult decît oricare alt bărbat siguranța că nu ești înșelat. Dacă nu puteai să ai mai mult, te

mulțumeai cu siguranța fizică, că nu ești îngelat. Și în adevăr, dacă bunul tău Dumnezeu te-ar fi părtinit, nu m-ar fi vindecat și nu te-aș fi îngelat niciodată. Dar așa — ah, neajutoratule!

FILIP

Ce pot să răspund astor fel de nerozii?

DARIA

Toate acestea sunt fără importanță. Repet însă în toată liniștea că nu mi-ai fost nimic cât am trăit împreună. Nimic! Nimic! La ce mai stărui să rămân — și de ce mă împiedici să plec?

FILIP

Seducătorul tău e un... numai capriciul momentului te face să vezi o aureolă în jurul capului său lipsit de orice seriozitate. Daria, la băiat nu te gîndești? Eu îmi văd de munca mea, eu stau pe picioarele mele, dar el?

DARIA

L-am simțit totdeauna ca o povară cu toate că-l iubesc, așa cum îl iubesc!

FILIP

Denaturato! Nimic nu te mai poate schimba! Ești așa de stricată că ți s-a denaturat și judecata!

DARIA

(îîpă)

Lasă-mă! Cu tine nu mai pot să trăiesc! Înțelege odată că nu mai pot, nu mai pot, nu mai pot! Întîmple-se orice! Lasă-mă să mă duc!!!

(Vrea să plece.)

FILIP

(urlă)

Înapoi!!!

DARIA

(Rămâne indemonstrată.)

FILIP

(Iese pe ușa din fund și încuie după el.)

DARIA

(privește uluită mișcarea fatală în mecanismul braștei)

Petrache!!

(Înghite aer.)

Ce faci, Petrache?

Ce fa — a — aci — ??

(Se aruncă cu brațele pe ușă; cade în leșin.)

ACTUL AL TREILEA

Aceeași cameră. A doua zi înainte de amiază.

SCENA I

FILIP, DARIA

FILIP

(Foarte ocupat.)

DARIA

(Pe canapea, cu picioarele adunate sub ea, citește o carte, tmbufnată.)

FILIP

(cu blindețe)

Adună — cel puțin — cioburile de pe jos. De aseară zaci aci și nu te mai miști.

DARIA

Nu mă interesează. Ține-ți servitoare.

FILIP

Caută în ideile tale fixe motivul pentru care niciodată
nu ți-ai putut ținea o servitoare.

DARIA

Acum sunt sănătoasă.

FILIP

Atunci n-ai decît să-ți angajezi o servitoare.

DARIA

Angajează-ți dumneata. Eu sunt inexistentă aici.

FILIP

Adună cioburile, că altfel le adun eu.

DARIA

Totdeauna ai fost laș!

FILIP

În orice clipă poate să nimerească inspectorul. Ții cu
orice preț să ne facem de rîsul lumii?!

DARIA

Nu mă interesează!

FILIP

Numai aventurile te interesează!

*(Începe să adune cioburile, le pune pe tavă și duce tava în
camera din dreapta; se întoarce.)*

Haide, îmbracă-te!

DARIA

Cu cine vorbești?

FILIP

Cu tine! Să te îmbraci. Trebuie să vii la conferința mea.

DARIA

Să-ți ascult gogomăniile?!

FILIP

Vrei să mă faci de risul lumii prin absența ta demonstrativă?

DARIA

Nu mai sunt soția dumitale, sunt prizoniera dumitale! Am să intru în greva foamei.

FILIP

Natural, tu cu apucăturile tale, ai fi capabilă și de asta. Încetează cu măgăriile!

DARIA

Încetează cu provocările!

FILIP

Daria, te rog, vino la conferință!

DARIA

(sare de pe canapea și dă cu piciorul)

Nu vin! Nu vin!

FILIP

Daria, nu-ți dai seama? Pentru mine e o zi mare! Îmi dau în vileag cele mai însemnate descoperiri în pedagogie!

DARIA

Nu mă interesează.

FILIP

Uită cele întâmplate ieri și vino!

DARIA

Mă plictisești.

FILIP

În sfârșit, dacă nu vrei, nu te pot sili! Dar am să-ți înfrîng încăpățînarea, cum nici nu visezi. Nu uita că libertatea ta e în buzunarul meu!

DARIA

Petre, nu uita că sunt om, nu animal de cușcă!

(Bate cineva la ușa din fund, intră Inspectorul.)

SCENA II

FILIP, DARIA, INSPECTORUL

INSPECTORUL

Sărut mîinile, doamnă!

DARIA

(Nu răspunde, iese încruntată la dreapta.)

SCENA III

FILIP, INSPECTORUL

INSPECTORUL

(nedumerit)

L-am adus, domnule director! — Sau n-am nimerit la timp potrivit?

FILIP

(foarte autoritar, ca slujbaş)

Pe Vlaicu? Poștește-l să intre!

INSPECTORUL

(Iese și vine cu Vlaicu.)

SCENA IV

FILIP, INSPECTORUL, VLAICU

VLAICU

(tot timpul lungeste vorbele ritmic și monoton)

Bună ziua, domnule director.

FILIP

Bună ziua, domnule profesor. Ești citat într-o chestiune destul de penibilă. Mi-e foarte neplăcut. Din parte-mi apreciez mult activitatea duminică pedagogică, dar... cineva a făcut o arătare că primești „cadouri” de la elevi.

VLAICU

Cadouri? Eu — „domnu”? Calomnii — dați crezământ?

FILIP

(caută o hrtie)

Să-ți citesc pira... „profesorul Vlaicu nu numai că primește cadouri, dar face chiar dese aluzii să i se aducă daruri”. Dialogul ce urmează s-a petrecut la 18 noiembrie între domnul Vlaicu și un elev.

Vlaicu întreabă: „Pe tine cum te cheamă?”. Elevul răspunde: „Constantin Olaru”. Vlaicu: „Ce meserie are tatăl tău?”. Elevul răspunde: „Țăran proprietar”. Vlaicu: „Stupi aveți acasă?”. Elevul: „Avem!”. Vlaicu: „Că și eu am unul și îi e așa de urît singur”.

VLAICU

(iace)

FILIP

Sunt convins că totul e o simplă calomnie. Pentru înlesnirea anchetei ar fi totuși nimerit să-ți dai demisia. Te asigur că am să intervin chiar eu la domnul ministru, să nu ți-o primească!

VLAICU

(emoționat până la lacrimi)

Domnu să plece din învățământ? Socrate e a doua oară osîndit de areopag.

FILIP

Domnule profesor, nu e nici un motiv de filosofică alarmare! Îți dai demisia și areopagul n-are să ți-o primească. Ne-am înțeles?

VLAICU

Vă mulțumesc, dar nu prea înțeleg... Totul pentru un stup?! Dar are un stup atâtea albine cîți discipoli au ieșit din școala mea? Patruzeci de generații! Am fost dascăl, timp îndelungat, de două ori eșt au durat războiul troien și rătăcirile lui Odiseu împreună — și-acum să-mi dau demisia? Greu ti cade domnului această crudă nerecunoștință! — Cine-mi cere demisia?

FILIP

Bunul-simț.

VLAICU

Atunci vă rog să mă socotiți demisionat! Nici o clipă nu vreau să fac impresia că aș fi lipsit de bun-simț. Aș zice: areopagul să cerceteze! Cum însă foarte probabil pentru strălucitul areopag — în întocmirile lumești un stup e mai prețuit decît un dascăl bătrîn, renunț la dreptatea ce mi s-ar putea face.

FILIP

Nu dorești ancheta? Regret foarte mult, dar în felul acesta...

VLAICU

Voi rămînea domn pînă la sfîrșit. Îmi cereți demisia, iată — o aveți, fără apel din parte-mi.

FILIP

(*ti întinde mîna*)

Îmi pare rău.

VLAICU

Astfel începe pelerinajul la temnița lui Socrate.

(*Se ploconeste și iese.*)

SCENA V

FILIP, INSPECTORUL

INSPECTORUL

Ciudat tip!

FILIP

Mi-e milă de bietul bătrîn, dar n-am ce să-i fac! Legea e lege.

INSPECTORUL

Altceva, domnule director! O veste bună!

FILIP

Da?

INSPECTORUL

Lumea curge pe străzi la conferință.

FILIP

A fost anunțată în ziarele de seară?

INSPECTORUL

Un ziar mi-a și cerut o dare de seamă asupra conferinței.

FILIP

Și i-ai dat-o?

INSPECTORUL

Natural.

FILIP

Cum? Dar încă nici n-am ținut-o!

INSPECTORUL

Ei, ce să le faci? Așa se obișnuiește... M-am mărginit la generalități... Am schițat în câteva linii personalitatea lui Petre Filip, neîntrecutul organizator de scoale și admirabilul om de catedră, diagonala de oțel a învățămîntului nostru.

FILIP

Ai dreptate, asta-i patima mea: catedra. Tot aci mă întorc. Conferințele, ce le mai țin, sunt în fond un surrogat al îndeletnicirilor mele de odinioară. Față de mine natura s-a făcut vinovată de-o mare crimă: mi-a dat talentul pedagogic, dar mi-a paralizat un punct în centrul lui Broca sau în altă parte... cuvintele ies din mine, unde fără oase ca moluștele, altele supraarticulate!

INSPECTORUL

Dar — domnule director, cînd țineți conferințe, aproape nici nu se remarcă defectul de pronunțare. Prea multe scrupule vă faceți...

FILIP

Las' inspectore, cerci în zadar să mă mîngii.

(E chemat la aparatul telefonic.)

INSPECTORUL

A-hai! Ne cheamă.

FILIP

(la aparatul)

Alol — Da — da, da. — Sala plină! — Bine — venim! Cum? Da, venim!

(Închide aparatul.)

Bravo, inspectore! Trebuie să-ți mulțumesc că mi-ai adunat învățătorimea din trei județe... Am să uimesc încă o dată lumea cu descoperirile mele... Educația embrionară — dovedită cu date statistice. Din luna a șasea embrionul uman are contact psihic cu lumea din afară. Senzațional — ce? Experimentele mele pedagogice cu embrionii sunt astăzi mai presus de orice îndoială. Îndeosebi influența muzicii asupra lor e remarcabilă... Muzica lui Beethoven le priește, a lui Wagner mai puțin... că prea e revoluționară.

INSPECTORUL

Domnule director, să ne grăbim.

FILIP

Inspectore, fără pereche sunt aceste descoperiri — și ziua aceasta e o zi frumoasă, cea mai frumoasă din viața mea!

INSPECTORUL

Să mergem!

FILIP

(Ți ia însemnările)

Așa — așa — mergem!

Bravo, inspectore, ai adunat lumea ca un vrăjitor. Prin ce minune?

INSPECTORUL

Meritul e al numelui dumneavoastră.

FILIP

Plecăm!

INSPECTORUL

Doamna nu vine?

FILIP

Nu se simte bine azi.

(Se amîndoi; în aceeași clipă, fără să fie observată, vine, din dreapta, Daria. Filip închide ușa după el și încuie. Daria se uită cu încordare cam se încuie broasca.)

SCENA VI

DARIA

(singură)

În prezența inspectorului! Ăsta-i tactul cu care se laudă în fiecare zi de zece ori! Mă închide în prezența inspectorului.

(Se plimbă ca nebună prin odaie.)

Scumpul meu, scapă-mă. Tu trebuie să știi că m-a închis. Oh, oh, n-o să te mai văd niciodată?! Nu, nu! Trebuie! Vai, înnebunesc. Așa — nu pot...

(Deschide ferestrele, se văd grădiile, afară ninge.)

Ah, libertate! Ah, zăpadă și aer!

(Umblă agitată, vine la masă și începe să scrie o scrisoare.)

Să nu te sperii că citești cuvinte fără de înțeles, dar adevărul e de astă dată amar. Nici ieri n-am putut să viu, nici azi. Scumpule, nenorocirea s-a întâmplat. Filip mă închide în casă cu cheia, nu pot fără de tine. Aseară am căzut lângă ușa, fără conștiință un ceas întreg. M-a închis ca pe un dobitoc. Nu pot nicăieri să protestez. Sunt singură — și el e stăpîn.

Numai în tine e scăparea. Am avut o noapte de lungă veghere și grea frământare. Numai venirea ta, care nu trebuie să întîrzie, mă va liniști. Scapă-mă, te rog. Dacă nu poți, nu trebuie să mă primești, numai de-aici să mă scapi. Dacă ție cu neputință să mă primești, îți voi mulțumi totuși pentru libertate.

(Cineva încearcă ușa de afară.)

Cine-i?

PUIU

(de afară, vine la fereastra deschisă)

Eu, mămică, deschide.

DARIA

Tată-tău m-a închis cu cheia și-a plecat.

PUIU

Atunci — cum să intru? Profesorii s-au dus la conferința lui tăticu. Eu — mă duc la plimbare. Mă întorc mai târziu, dar să-mi dai o bucată de pine cu unt, că mi-e foame... A căzut o zăpadă! Și e un aer afară! Nu vrei să ieși și tu puțin mămică?

DARIA

Cum să ies? Nu înțelegi că sunt închisă???

(Se gîndește.)

Puiule, încearcă, poate poți să intri pe fereastră!

PUIU

Nu mai sunt așa de subțire! Dacă n-ar fi gratiile! Ține cărțile și ghiozdanul. Ce l-a apucat să te închidă?

(Capul intră, se chinuie puțin și izbutește să intre.)

Mă doare groaznic capul!

SCENA VII

DARIA, PUIU

DARIA

Ți s-a întâmplat ceva la școală?

PUIU

Dar tu? Ce-i cu tine? Ești speriată și ai plins. Mămică, ce-i cu tine? Ești ca ceara.

DARIA

M-a închis aici!

PUIU

Pentru domnul Loga, nu-i așa? Nu-i așa, că pentru domnul Loga?

DARIA

Da, pentru el. Și-acum nu mai pot să ies. Îmi vine să mnebunesc. Umilirea asta n-o pot suferi.

PUIU

Ah, mămică, mă doare capul.

DARIA

Ascultă micule, eu îți dau o scrisoare pentru domnul Loga. Să te duci cu ea. Când te întorci poți mânca pine cu unt.

PUIU
(*mirat*)

Eu — să — duc — o — scrisoare?!

DARIA

Da, tu să duci o scrisoare!

PUIU

Și dacă mă prinde tata, ce-o să mă fac?

DARIA

Nu te prinde. N-are cum să te prindă!

PUIU

Mămică — ce idee! Lasă-mă, eu nu pot să duc scrisoarea.

DARIA

Ba da, s-o duci, că altfel înnebunesc.

PUIU

Lasă-mă, mămică, nu pot. Cum pot eu să duc o scrisoare de la tine la domnul Loga. Nu pot. Nu pot.

DARIA

Așa mă iubești tu? Puiule, du scrisoarea. Numai acum, dată, te rog. Uite, stau în genunchi, du scrisoarea, micule. Nu pot trăi! — Puiule, micule, nu mai pot, du scrisoarea!

PUIU

Mă prinde tata.

DARIA

N-o să știe niciodată nimic.

PUIU

Nu pot, mămică. Eu îl urăsc pe domnul Loga tot așa tare ca și tăticu.

DARIA

Puiule, acum, o singură dată.

PUIU

Nu pot, mămică.

DARIA

Acum, numai acum.

PUIU

Nu mă mai ruga, mămică.

DARIA

Nu vezi cum sufăr? Ascultă-mă, acum' întâia și ultima oară.

PUIU

Mă doare capu. Tu nu știi cum mă doare capu.

DARIA

Cînd te întorci, îți fac tot ce dorești. Îți dau și piramidon — cînd te întorci. De altfel — de cîte ori simți că vreau să te rog ceva, te vaicări de dureri de cap.

PUIU

Și dacă se întoarce tata și mă întreabă unde am fost?

DARIA

Îi spui că ai fost la un prieten.

PUIU

Mămică — tu mă înveți să mint?

DARIA

Da, pentru mine să minți!

Micule, eu nu ți-am împlinit nici o dorință, niciodată?

(Îl cuprinde cu brațele și plînge.)

Tu nu știi despre ce e vorba. Ce știi tu ce e între mine și domnul Loga?!

PUIU

Îl urăsc. Nu vreau să-l văd. Să nu mai vie aici.

DARIA

Nu-l urî, micule, că nu ți-a făcut nimic. Du-i scrisoarea.

PUIU

Încetează mămică, poate să vie tata.

DARIA

N-ai inimă. Ah, ești copilul meu, dar n-ai inimă.

PUIU

N-am inimă? Eu n-am inimă? Nu ți-am împlinit nici o dorință?

Mămică, tu nu-ți dai seama ce facil

DARIA

Ba da, ba da. Du scrisoarea.

PUIU

Mămică, nu înțelegi? Nu pot!

DARIA

Puiule, eu ții cos cămășile, eu ții cumpăr haine, eu ții fac de mâncare. Eu ții port grija. Nu vrei să faci nimic pentru mine? Eu ți-am făcut pantaloni lungi înainte de vreme. Eu ții curăț și ghetetele, că n-avem servitoare. Toate, toate, eu ți le fac. Eu ții ajut la matematică, eu ți-am dat viață...

PUIU

Asta nu e nici un merit. Puteai să faci un copil mai reușit care să te asculte în orice împrejurări.

DARIA

Nu vrei să faci nimic pentru mine?

PUIU

Ba da, vreau să fac. Orice, numai asta nu! Asta una nu!

DARIA

Oh, săraca de mine — nici o scăpare!
Fie-ți milă de mine, nu e nimenea să sufere cum sufăr eu!

PUIU

Mi-e milă de tine, mămică, mi se rupe inima. Dar n-am încotro. Mi s-a dus toată puterea din picioare.

DARIA

Ții mai mult la tată-tău decît la mine.

PUIU

Nu-i adevărat. La tine țin mai mult, dar nu pot. Și eu — și tăticu, numai pentru tine trăim. — Ce-am începe fără tine?

DARIA

De-atunci te și întorceai.

PUIU

Nu pot, înțelege și tu că nu pot.

DARIA

Nu poți, fiindcă nu vrei. Ți place să mă vezi chinuită...

(Furioasă.)

Și tu ești împotriva mea! Te-a stricat tată-tău cu pedagogia lui. Am să te bat ca pe un cățeluș. Cînd îți poruncesc, ai să ascuți! Îți poruncesc!!!

(A luat un bici scurt și-l lovește.)

Plecî sau nu plecî!?!

PUIU

Nu mai da, mămică...

DARIA

Te omor cu bătaia — înțelegi?

PUIU

Nu mai da, nu mai da.

DARIA

Ia scrisoarea și te du. — Crezi că o să mă rog ceasuri întregi? Pleacă!

PUIU

(*Tace.*)

DARIA

(*șipă*)

Ia scrisoarea! Ah, n-am nici un ajutor. Nici un ajutor.

PUIU

Linștește-te, mămică. Nu mai știi nici tu ce vorbești.

DARIA

Nu, n-am să mă liniștesc. De ce m-ați închis? Nu sunt și eu om ca voi?

PUIU

Eu nu te-am închis.

DARIA

Tată-tău m-a închis — și tu-i ții partea. Altfel m-ai ajuta!

PUIU

Eu nu te-am închis. Nu zi așa — că mi se rupe inima și e păcat.

DARIA

Oh, înnebunesc! Mă omor!

PUIU

Mămică, liniștește-te!

DARIA

Simt că înnebunesc. Oh, oh, e îngrozitor...

PUIU

(speriat)

Mamă, uită tot.

DARIA

Ca pe un cîne m-ai închis. Nu pot să-mi am și eu libertatea mea? După ce am fost bolnavă atîta timp — trebuie acum să mă închideți? Ca pe un dobitoc să mă închideți?! Eu n-am dreptul să trăiesc?

PUIU

Eu nu sunt de vină. Ce vină am eu în toate astea?

DARIA

Ești complicele păcătos al lui tată-tăul Du-te la el, să nu te mai văd.

PUIU

Nu-mi poți cere.

DARIA

Pot cere orice. Și n-am să-ți dau pace pînă nu pleci!

PUIU

Tu nu vrei să vorbim în liniște, să ne înțelegem cuminte.

DARIA

Nu, nul! Nu mai pot. Înnebunesc, așa se vor sfîrși toate. Pipăie, să vezi ce transpirată sunt — sunt numai apă. Bagă mîna la spate, să vezi.

(Îi duce mîna pe ceafă, în jos.)

Micule, de ce nu vrei? Întîia și ultima oară. N-o să știe nimenea nimic. Uite cum tremur. Uite-mi dinții...

(Îi clănțănesc dinții în gură.)

Friguril!

PUIU

(hotărît)

5 Mamă, mă jur că...

DARIA

Nu, nu! Nu te jura — pentru Dumnezeu, nu te jura!
Du-te, micule, du-mi — scri-soa-real Ah, simt că innebunesc
acum — uite — acum — innebunesc innebunesc! —

(Îi clănțanesc dinții.)

PUIU

(speriat)

Dă-mi scrisoarea!

DARIA

Repede, repede. Loga așteaptă, repede, în colț ...

PUIU

(Îsse pe fereastră.)

SCENA VIII

DARIA

(singură)

Doamne, de l-ar găsi...

(Închide fereastra, șipăt de triumf și de bucurie.)

Trebuie să fie jos la poartă...

(Se plimbă neliniștită prin cameră. Se oprește la orologiul de perete, și se joacă cu lanțul, ridicându-l în palmă și coborîndu-l; cînd e enervată îi place să se liniștească cu lucruri reci: lanțuri, inele, urechile celor din jur...)

Are să vie să mă scape! Cinci minute nu vor trece și va fi aici. Va sparge ușa și lacăt!! În cele din urmă aş putea să scap și altfel de aici, dar vreau să-l văd așa... scăpîndu-mă? Salvatorul! Sfîntul Gheorghe!

Trebuie să vie! Ce încep? Să împachetez.

(Iese în camera din dreapta. Se aud obiecte răsturnate, scurtă pauză, apoi se întoarce cu un geamantan.)

Ce mai iau? Nimic! Numai scrisorile!

(Din masă ia un pachet enorm de scrisori și le pune în geamantan.)

Trebuie să vie! De ce întârzie? Doamne, fă-l să vie!

(Se plimbă iarăși agitată.)

Viața aici — totuși, va lua sfârșit! Oh, slăbănogul ăsta! De cincisprezece ani trebuie să-l văd! De cincisprezece ani trebuie să-l ascult! — De cincisprezece ani trebuie să-l văd dimineața cum se scoală când bate șase, exact după bătaia a treia! Oh, cartea lui, educația embrionilor! Și conferința lui! Ah, ce răzbunată mă simt! Are să ridice toată lumea că am fugit tocmai în timpul când și-a ținut faimoasa conferință! Caraghiosul! Ha, diagonala de oțel! Rămas bun canapea cu coardele stricate! Rămas bun orologiu măcinător de ani grozavi și fără sfârșit! Rămas bun, rămas bun. — Eu plec. Eu plec cu salvatorul! Salvatorul! Sfântul Gheorghe are să vie!

(Bate cineva la ușă.)

Doamne, cine-o fi? El e! Ce să spun? — Nu pot să raspund. Poate e un străin, se duce — nu e el — nu e el.

(Își șterge ochii în oglindă.)

De ce întârzie? Nu mai pot să aștept... Are să vie. Și-o să mă ingenunche. Și-o să mă ridice.

(Fereastra se deschide, intră Puiu.)

SCENA IX

DARIA, PUIU

PUIU

(cu scrisoarea în mână, frânt)

Ce-ai făcut mămică?

DARIA

Nu l-ai găsit?

PUIU

Ba da, pe stradă, sub poarta de dincolo...

DARIA

Ce-i cu scrisoarea?

PUIU

I-am dat-o!

DARIA

Nu i-ai dat-o! Uite scrisoarea!

PUIU

I-am dat-o, dar n-a voit s-o primească!

DARIA

(șipă)

Doamne, ce s-a întâmplat?

PUIU

Mămică, ce-ai făcut? Ne pedepsește Dumnezeu!

DARIA

(își iese din fire)

Minți, minți! Nu i-ai dat scrisoarea.

PUIU

N-a voit s-o primească!

DARIA

(își mușcă degetele)

Nu se poate. Nu se poate...

PUIU

L-am întâlnit, mămică, i-am dat-o, dar n-a voit să primească. M-a chemat sub poartă și m-a certat. „Nu ți-e rușine?” mi-a zis. „Ești băiat mare!” Și m-a întrebat în ce clasă sunt, și i-am spus: „În clasa a III-a de liceu”, și m-a certat și mai rău. „Rușine să-ți fie”, mi-a zis.

să înțelegi lucrurile astea. Cum vii, cum poți să faci? Extraordinar!!” Era palid de minie. Și-apoi s-a dus. Mămică, ce-am făcut? Ce-am făcut?

TATA

Minți, minți!

PUIU

Nu mint, mămică, lucruri de acestea nu se mint.

DARIA

Ah, nu — se poate! Aici am ajuns? De-acum totul s-a sfârșit.

PUIU

Ce să mă fac? Ce să mă fac? N-o să mai pot ieși pe stradă. Ce rușine, Doamnel! Nu mai pot trăi. — Mămică, de ce nu m-ai ascultat? Acum nu mai pot trăi. — Tu mai poți trăi? Tu mai poți — că tu nu știi ce faci.

DARIA

Ticălosul! Mizerabilul!

PUIU

Vine tata, nu-l mai pot vedea pe tata. Cum să dau ochi cu el?

TATA

Au! Au!

PUIU

Cum să mai dau ochi cu tata? —

DARIA

(*El strânge în brațe și plînge amar*)

Puiule, ce-am făcut? Puiule, numai pe tine te am!

PUIU

Tu nu ești de vină, mămică, că tu nu știai ce faci. Tu niciodată nu știi ce faci. Tu nu ești de vină. Dar eu trebuia să știu ce fac!

DARIA

Acum nu mai putem drege nimic.

PUIU

Acum totul s-a sfârșit.

Auzi, vine tata. Uite cum tremur. Nu mai pot. Vine,
trebuie să-i spun!

DARIA

Nici un cuvânt! Puiule, nici un cuvânt!

PUIU

Tata, tata! Nu pot să dau față cu el. Nu mai fac nici-
odată, — nu mai mint. — Iartă-mă, tăticule, mare rușine
ți-a făcut Puiu. Vai, vai, mămică dragă, mult te-am iubit,
tu nu știai ce fac!

DARIA

(Îl strânge.)

PUIU

(Plinge zgomotos.)

ACTUL AL PATRULEA

Aceeași cameră. După trei luni. După-amiază. Din odaia din dreapta se aude un plîns ce seamănă cînd cu un hăuît sinistru, cînd cu hăuîtul bocitoarelor, care „se cîntă“ după morţi.

SCENA I

Întîi FILIP, apoi GRIGORE.

FILIP

(Singur, la masa lui de lucru, rezolvă acte.)

(Pauză.)

GRIGORE

(vine din odaia din stînga)

Spuneai că vrei să mă trimiţi într-o chestie importantă
Loga. Suntem numai amîndoi. Începel Povesteşte!
Dar ce e aici, cumnate? Cine hăuie aşa? Daria?

FILIP

Tot aşa, tot aşa.

GRIGORE

De mult?

FILIP

(*dă din cap*)

Ah, numai eu știu.

GRIGORE

Abia m-am dezmeticit puțin, și-o aud. Când am primit depeșa ta, să viu, am simțit că aici iar s-a întâmplat ceva. De ce nu încetează? Nu mai pot s-o aud. Mă taie prin inimă.

FILIP

(*incet*)

Dragul meu, cu multe va trebui să te mai obișnuiești, cît vei sta la noi. Nu numai hăuitul ăsta — o auzi? Parcă quieră vîntul în horn.

GRIGORE

(*Vrea să treacă la Daria.*)

FILIP

Nu trece. Ai porni-o și mai grozav. Tact pedagogic ne trebuie aici, Grigore, mult tact! Metoda cea mai bună e totuși s-o lași în pace. După două-trei ore ti trece. Pe urmă începe iar.

GRIGORE

Să mă duc la ea?

FILIP

Cu multe va trebui să te obișnuiești încă, dragă Grigore, olt stai la noi.

GRIGORE

(*bănuitor*)

Au reînceput ideile fixe?

FILIP

Da.

GRIGORE

Iarăși — obsesiile?

FILIP

Nu cele vechi, altele. Înțelegi, Grigore? Altele!

GRIGORE

Nu-ți pot spune cât de mult mă întristează toate astea. N-ați avut destul cu nenorocirea băiatului, vă mai trebuia acum și o nouă perioadă de cîtiva ani de idei fixe?

FILIP

Viața nu e ușoară, dar nu mai zic nimic. Nimenea nu bănuiește dresajul, la care mi-am dat eu substanța nervoasă, ca să nu-mi mai ies din fire. — Deși cu sănătatea îmi merge tot mai prost. — Grigore, nu vrei să te mai odihnești puțin?

GRIGORE

Crezi că aș mai putea să dorm? Cumnate, pot să vă fiu de ajutor în nenorocire? Situația e și mai tristă decît mă așteptam.

FILIP

O, da, și mai tristă. Mai tristă nici nu se poate. Auzi-i plînsul! În copilărie a auzit la sat plînsul țărăncilor, care se chină după morți, și-acum tot așa plînge.

GRIGORE

Am insistat în cîteva scrisori să-mi răspunzi, cum s-a întîmplat nenorocirea băiatului. Tăcerea ta m-a făcut să ajung la cele mai crude presupuneri.

FILIP

M-aude Cel de Sus. S-a întîmplat. Cum și de ce? Nu știu. Nervii slabi moșteniți de la mamă-sa... Altfel nu mi-o pot explica.

GRIGORE

Nervi slabi, nervi slabi! Motive de sinucidere la un băiat de vîrsta lui?! Nu, asta nu e o explicație. Nu poți crede.

FILIP

N-a lăsat nici o urmă, nici un cuvînt. Numai trupul mort și l-a lăsat veste că puținul din viață i-a fost tocmai destul. Apa ucigașă îmi gîlție și acum în urechi.

GRIGORE

Nici un cuvânt? Aproape de necrezut.

FILIP

Nu te-am chemat, să-ți ascund ireparabilul! Aș fi singur mai mîngîiat, dacă aș ști de ce și-a făcut sfîrșitul. Dar așa, mintea se macină goală lingă o prăpastie absurdă, în care nu poți desluși nimic. Mă întreb, stau și pe urmă iarăși mă întreb. Imaginile rulează în cerc, el revine veșnic în centru, dar nu-mi pot da nici un răspuns. Am sfîrșit prin a accepta fără protest hotărîrile soartei.

GRIGORE

(se gîndește pușin, apoi)

Foarte ciudat. Nici Daria nu știe mai mult?

FILIP

Ce întrebare — ?

(Pauză scurtă.)

GRIGORE

(lovește în masă)

Daria știe mai mult! Trebuie să știe mai mult!!

FILIP

Silește pietrele să vorbească!!

GRIGORE

Am s-o silesc!

FILIP

Grigore, ai uitat încăpățînările mute ca moartea ale soarei tale?

GRIGORE

Și chestiunea cealaltă?

FILIP

Uite Grigore, părul meu. Acum trei luni era încă negru și neted. Astăzi e alb. L-au schimbat în cenușă ideile ei fixe!

GRIGORE

Oh, e o stare de lucruri aici, că-ți sar creierii din cap.

FILIP

Aventura nefastă a dumneaei cu bărbatul străin o cunoști...

GRIGORE

Infernală e și patima scriitoricească. Loga mi-a fost cândva un bun prieten, eram colegi de școală.

FILIP

Eu nu mai arunc piatra. Eu n-o mai osîndesc nici pe ea. A fost ca o pilpiire bolnavă. Ce să-i faci? Iresponsabilă. Totuși, nu puteam să ocrotesc prin indiferența mea aventuri primejdioase. O măsură trebuia prin urmare să iau — și în consecință, o închideam în casă de citeori plecam. Trebuia să-i fac cu neputință întâlnirile cu scriitorul. — Într-o zi, nu mult după moartea băiatului, uitasem s-o închid, și-atunci m-a strigat cu semne disperate înapoi, și mi-a cerut, cu oarecare frică — s-o închid. Dorința îmi păru foarte ciudată. Cum adică? Și ea: „Mă simt mai bine închisă“. Și am întrebat-o mirat: „De ce?“ Răspunsul era începutul noilor obsesii. Zicea că îi e teamă că ar putea să trimită vreo scrisoare scriitorului. — De-atunci, groaza că ar putea să trimită scrisori lui Loga a luat proporții fantastice. Trebuia să-i stau de pază ca pe vremuri, când se temea de singurătate. Situația e insuportabilă. Așa nu mai putem trăi. De aceea te-am chemat!

GRIGORE

(se gîndește)

Vom face lumină!

FILIP

Dacă vrei, ai putea să ajuți. Să te duci la el! Să-i netezi drumul de plecare. Îi spui totul. Îl lămurești pînă în amănunte. Și-l rogi să plece din oraș. Mai virtos — că — în sfîrșit — ce-l leagă de orașul acesta? Poate, înțelegînd tot dezastrul ce l-a pricinuit, își va face cavalereste dispa-

riția. Dacă vrea, are mijloace să plece și în străinătate. Pentru ea plecarea lui în necunoscut ar putea să însemne vindecarea. Ați fost prieteni, poate-l îndupleci!

GRIGORE

Dacă ar fi un necunoscut, i-aș pune sub picioare scindura de salt în neant. L-aș provoca pur și simplu la duel. — Dar așa, mi-e destul de penibil. Nu ne-am văzut de ani, și acum să ne întâlnim, ah, Doamne! Mi-e neplăcut, dar cîta nu face omul în viață!

FILIP

Fără scandal — ! Acum e trei jumătate. La ora asta îl găsești acasă. Dincolo, treci numai drumul!

GRIGORE

Acum?

FILIP

Avem tot interesul să nu amînăm.

(Plînsul Dăriei a conținut.)

În sfîrșit, a tăcut.

GRIGORE

Loga e inofensiv, îl cunosc eu. Un om de-o bunătate, cînd știi să-l iei. — Dar altfel să te ferească sfinții — incalculabil.

FILIP

Intr-o ureche ca toți scriitorii aceștia cu obrăzare de supraoameni.

GRIGORE

Totul atîrnă de tonul în care-l iau. — Nu i-aș putea telefona?

FILIP

Nu mai avem aparat. A trebuit să-l desființez, fiindcă Daria se temea că ar putea să vorbească cu Loga.

GRIGORE

(Își ia mantaua)

Atunci — voi îndrăzni singura posibilitate!

(Vrea să iasă.)

FILIP

(strigă)

Daria!

(Daria vine din dreapta stăpînindu-și plînsul.)

SCENA II

FILIP, GRIGORE, DARIA

GRIGORE

Daria! Norocul tău că ești frumoasă, altfel aş scoate din tine ideile fixe cu biciul! Haide, sărută-mă!

DARIA

(se apropie de el cu oarecare frică, ținându-și mâinile la spate; îl sărută)

Să nu-mi faci vreun rău, Grigore! Unde te duci?

GRIGORE

Eu — ție — vreun rău? Daria! Tu! Tu! Nas mic. botișor draguț! Vai de capul tău! Ce e acolo înăuntru? Moartă de idei fixe? — Tu fantastic — tu!

DARIA

Iartă-mă, Grigore! Numai tu îmi ești bun frate.

GRIGORE

Ah, nu mai zic nimic.

FILIP

(scoate cheia din buzunar)

Să-ți deschid.

(Descuie ușa.)

GRIGORE

(iese)

La revedere — și nu vă pierdeți curajul!
(Filip încuie ușa.)

SCENA III

FILIP, DARIA

DARIA

Unde se duce?

FILIP

(se așază la masă)

Nu mi-a spus. O întâlnire, probabil.

DARIA

Petrache, de mine nu e bine.

FILIP

Văd.

DARIA

Petrache, câte luni sunt de-atunci?

FILIP

Trei luni.

DARIA

Petrache, eu nu mă mai vindec.

FILIP

Dacă mi-ar sta în putere, ți-aș ajuta...

DARIA

Nu mai serie, că-mi face rău.

FILIP

Mai rezolv cîteva acte.

DARIA

(cu frică)

Uşa e închisă?

FILIP

Da.

DARIA

Petrache, poate nu e închisă?

FILIP

Tu nu vezi că e închisă.

DARIA

Petrache, trei luni de-atunci, şi nu mă mai vindec. Simt
ca un cui în mijlocul frunţii.

FILIP

Urîtul de viaţă bîntuie şi în mine.

DARIA

Nu ştiu ce să mai încep.

FILIP

Bine că a venit Grigore.

DARIA

Bine că a venit Grigore.

FILIP

Singurul care mai ţine la noi. Îţi dai seama ce părăsiţi
suntem de-o vreme?

DARIA

Las' puţin lucrul. Stai de vorbă cu mine, aşa singură,
nu mai pot.

Petrache, tu ai încercat totdeauna să înţelegi şi înţele-
gînd ai iertat.

FILIP

Înțelegînd, am ajuns să nu mai osîndesc pe nimenia. Iau lucrurile așa cum sunt. Și mai ales oamenii. Și mai ales pe tine.

DARIA

Petrache, durerea asta, pustiul ăsta. Mi s-a așezat ca un cuțit în gîtlej.

FILIP

(ridică ochii)

Daria, dacă știi ceva, un singur lucru mai mult decît știu eu, spune-mi-l! Oh, bietul Puiu — cum s-a întîmplat?

DARIA

(tristă)

Ce vrei mai mult? Pentru noi e o taină acest sfîrșit. Stai la masă, te aduni în tine și taci. Apoi te trezești ca dintr-o prăpastie și-mi zici: „Da, Puiu a moștenit nervii tăi“. E singura explicație ce o găsești. Ce-aș putea să-ți răspund: „Da, a moștenit nervii mei!“. Mă vezi ziua întreagă umblînd prin odăi, dar, crede-mă, mi-e foarte greu. Mă simt mamă, nu-mai de cînd l-am pierdut. Abia mai pășesc.

Îl simt în mine, tot mai greu, parcă-l port înăuntru.

Copiii se sinucid cu conștiința trează și curată cum e cea a îngerilor: nu suportă viziunea ticăloșiei omenești. Ți-aduci aminte? Desenul cu cimitirul! Pe crucea mea a scris: „Cea mai bună mamă de pe pămînt“. El glumea des, dar în fond avea un suflet amar.

FILIP

Oare a chinuit mult?

DARIA

Moartea în apă... ah, Doamne! I-am scos un pește mic din buzunar, și un pescuț de argint din nări.

(Linigtită și obiectivă.)

Dacă s-ar fi împușcat, n-ar fi chinuit deloc.

FILIP

Cum poți așa liniștită — să spui: dacă s-ar fi...?

DARIA

Petrache, de mine e rău, rău de tot.

FILIP

Văd. Lasă-mă — Daria.

DARIA

Iarna în apă sliește sîngele — fulgerător?

FILIP

Iarna, da.

DARIA

Și oare Puiu la ce s-a gîndit? Poate n-a gîndit nimic. Trebuie să fie foarte greu să mori, cînd vrei să mori. Ca adormitul cînd vrei să adormi. Cum poți să mori cu voia? Eu cred că dacă-ți zbori creierii, rămîi așa încă mult timp, te uiți în jur, nu poți zice nimic, dar nu poți nici să mori. Eu cred că aș începe să număr, să tot număr în chip absurd, cum fac noaptea ca să-mi vie somnul. Poate, cînd Puiu s-a aruncat în apă, trupul i s-a răcit, inima i-a încetat și totuși nu putea să moară, fiindcă se tot gîndea că trebuie să moară, și-atunci a început să numere: unu, doi, trei, patru, cinci, zece, douăzeci, treizeci, cincizeci, o sută, o mie, zece mii, trupul mort și el încă tot treaz, și iarăși de la început: unu, doi, trei, patru, și atunci, fără să vrea, s-o fi gîndit la altceva, poate tocmai se apropia de el un pește mic de argint, și în clipa aceea muri.

FILIP

Lasă-mă, nu mă mai chinui. Daria, nu mă mai chinui!

DARIA

Stai puțin de vorbă cu mine. Alungă uritul. Noaptea tu poți dormi? Eu nu știu de cînd n-am mai dormit.

FILIP

Daria, știi ce? Treci puțin dincolo, pînă isprăvesc. Apoi stăm de vorbă. Îți făgăduiesc.

DARIA

Trec, trec! Petrache, noaptea tu mai poți dormi? Eu nu știu de cînd n-am mai dormit.

(Iese în dreapta.)

FILIP

(Lucrează singur. După cîțoa timp bate cineva la ușa din fund.)

FILIP

Da, da.

(Se duce și deschide. Intră profesorul Vlaicu.)

SCENA IV

FILIP, VLAICU

VLAICU

Bună ziua, domnule director.

FILIP

(lumîndu-se)

Bună ziua, domnule profesor.

VLAICU

(Întinde vorba monoton și ritmic)

Abia astăzi, după trei luni, am aflat de nenorocirea băiatului dumneavoastră — sunt nemîngiat — și trecînd pe aici, mi-am zis: mergi domnule și mîngie cu cuvîntul tău pe bieții părinți, că mare trebuie să fie durerea lor.

FILIP

(emoționat)

Vă mulțumesc — vă mulțumesc. E așa de frumos din partea dumneavoastră că v-ați gîndit la noi. Sunt nespuse de mișcat.

VLAICU

Mi-a fost elev — admirabil inzestrat — minunate însușiri! Un adevărat mic filosof.

(Exprimă s nu z.)

Asta înseamnă în graiul zeilor și în a doua limbă maternă a mea, un „iubitor de înțelepciune“! Păcat, mare păcat!

FILIP

Și el ne-a vorbit totdeauna cu dragoste despre dumneavoastră. Eu însumi am regretat foarte când v-ați hotărît să ieșiți din învățământ, cu darul dumneavoastră pedagogic! Vedeți... Durerea cea mai mare a vieții mele a fost că a trebuit să mă las de profesorat, din pricina metehnei mele la vorbit. Cît n-aș da și azi să pot contribui la creșterea generațiilor de mine, ca o simplă pirghie în jocul mare al energiilor anonime.

VLAICU

Cu „talantul“ dumneavoastră pedagogic!

FILIP

Să simți modelându-se aluatul sufletelor — sub minile tale, iată o adevărată și sfântă plăcere. Pedagogia e atotputernică. Orice poți să faci cu ea, orice. Cine poate, să se întoarcă la catedră — aceasta-i principiul meu!

VLAICU

Dacă ai „talant“, firește. Cine are talent, să nu-l îngroape.

FILIP

Dacă ai talent, neapărat, altfel... Talentul pedagogic e cel mai frumos, dar ce ți-l poate da cerul? Ce e talentul artistic sau filosofic, ce e fapta eroului pe lângă talentul pedagogic? Nimic... Un cuvânt și mai înfricoșat aș putea să spun: de aș vorbi în limbile oamenilor și ale îngerilor și talent pedagogic nu aș avea, m-am făcut ca o aramă sunătoare. Și de aș avea darul de profeție și aș ști toate misterele și toată cunoștința și talent pedagogic nu aș avea, nimic nu sunt. Și de-aș împărți toată avuția mea săracilor și aș da trupul

meu să-l arză, iar talent pedagogic nu aş avea, de nici un folos nu-mi este. — Durerea mea cea mare şi singura neuitată a fost că a trebuit să părăsesc catedra... O mingiere era să găsesc — aveam băiatul — înclinări frumoase din naştere. — Ce aluat nobil, domnule profesor! Un sfinţ şi un geniu aş fi făcut din el. Dar din nenorocire — soarta a voit — să-mi elatine tot rostul vieţii.

VLAICU

Nenorocirile de felul acesta nici o „pedagoghie“ nu le poate împiedica.

FILIP

Asta înseamnă că aici Dumnezeu nu le poate împiedeca. — Domnule profesor, avem mare nevoie de dumneavoastră — nu voiţi să reîntraţi în învăţământ? Catedra oricând vă stă la dispoziţie.

VLAICU

Dar nu pentru asta am venit.

FILIP

Totuşi — totuşi, mi-aţi face o deosebită bucurie!

VLAICU

Sunt unele piedici... Aveam de gând să-mi fac pelerinajul la temniţa... Dar acum că îmi propuneţi... Nu — ştiţi... Trebuie să mă sfătuiesc mai întâi cu „demonionul“ meu.

FILIP

Socratică până în cel din urmă amănunt de viaţă — ?! Aveţi un suflet! N-am să uit niciodată gestul dumneavoastră!

VLAICU

M-a durut inima după micul filosof! Dar n-avem încotro! Mingiaţi-vă, bieţi părinţi! Gîndiţi-vă, că toţi fără deosebire ne scaldăm în fluviul lui Heracлитos întunecatului! Toate trec! şi se uită!

(Îi întinde mîna.)

FILIP

(Îl însoțește pînă la ușă)

Cu bine, și mai poftiți pe la mine. Pensia o primiți regulat?

VLAICU

Trăiesc ca Diogenes: cu apă, aer și soare... așa cum se cuvine pentru un fost profesor de limba grecească.

(Pleacă.)

FILIP

(Încuie ușa.)

DARIA

(Vine alarmată, din dreapta.)

SCENA V

FILIP, DARIA

DARIA

(năvălind)

Cine a fost aici? El — a fost?!

FILIP

N-a fost el! Știi prea bine că nu mai vine pe-aici, de trei luni. — A fost profesorul Vlaicu, e într-o mizerie ...

DARIA

Iarăși am palpitație!!

FILIP

Liniștește-te, dragă!

DARIA

Oh, golul ăsta înăuntrul Petrache pot să stau acum aici?

FILIP

De golul sufletești vei scăpa cu timpul, de idei sper să te vindec cu ajutorul lui Grigore! De aceea l-am chemat. El

vorbește tocmăi acum cu Loga, îi va lămurii totul și-l va îndupleca să plece din oraș. Odată dus, te vindeci și tu.

DARIA

(Întoarce ochii cu spaimă, nu știe ce să creadă, apoi izbucnește)

Nu mă așteptam să întinzi într-atita lucrurile. L-ai trimis la Loga? Ce inspirație stupidă! Ei bine, dacă vrei cu orice preț să plesnească coardele, să plesnească! După toate cele petrecute, îmi mai scoți și zvonul că sunt anormală. Ce știe lumea ce e o idee fixă? Mă vor crede nebună. Sunt eu nebună? Ha! După toate cele întâmplate! Și afară de aceea cum îndrăznești tu să te amesteci în treburile lui Loga?

FILIP

Cum, cum nu, el va pleca!

DARIA

(șipă)

Nu va pleca! Nu va pleca!

FILIP

De ce te emoționezi așa? Nu ți-e indiferent? Nu spunei că nu mai ai nici o legătură cu el?

DARIA

Ești ziua întreagă lângă mine, nu e limpede? Nu stau închisă aici? Nu ești nici acum sigur, că nu mai am nici o legătură cu el? Dar ce se petrece în mine, ești prea mărginit ca să înțelegi, Petrachel Oh, Doamne, va pleca! După ce m-ai zăvorât în casă, îl alungi și pe el din oraș!!

FILIP

Nu mai înțeleg nimic. Ți-e frică la nebulie că-i scrii fără să vrei, și în același timp te tulburi că pleacă, fără să-i mai dai vreodată de urmă? Ciudat caz!

DARIA

Mă tulbur, fiindcă îl iubesc cum n-am iubit pe nimenea, și mi-e teamă că-i scriu, fiindcă îl urăsc cum n-am urât pe

nimeni. Asta va întrece totdeauna puterea ta de înțelegere! Ah, tu, tu, tu! Nu cumva ți-ai închipuit că acum cu obsesia scrisorilor am început iarăși să mă simt admirabil lângă tine, fericită lângă blîndul, bunul și nobilul meu bărbat, care mă păzește așa de bine în sezoanele cu idei fixe? Nu ți-am repetat-o de atîtea ori că n-ai fost în stare să mă ferecești, nu știai că te-am luat numai ca să scap de teroarea nebună de-acasă? Sau ți-ai închipuit că mă cucerești cu bunătatea ta lașă? Să mă fi lovit cu piciorul, să mă fi lovit cu biciul, să-mi fi smuls părul, poate mă cucereai mai curînd. Și-acum, toate împrejurările te favorizează, plînd cînd și de ce? Ai de partea ta toate simpatiile, chiar și pe frațele meu.

FILIP

Nu te puteam lăsa să sfîrșești în pulbere!

DARIA

Era de-o mie de ori mai bine. Ți-o spun fără înconjur. De-acum nu te mai cruț. — La toate, tu porți vina. Toate de la tine au purces! Și pe băiat l-ai omorît tu! Și pe băiat!

FILIP

Pe băiat? Dumnezeu, ce înseamnă asta? Eu, pe băiat?

DARIA

Tu porți vina.

FILIP

Te rog, te rog, cum l-am omorît eu pe Puiu? E o învinuire ce întrece orice! Te rog, e de înnebunit! Răspunde, cum, cum?

DARIA

Iubeam înțlia oară în viață, Petre; tu știi cum am trăit acasă și cum m-am hotărît să te iau pe tine. N-o să tăgăduiești! Cînd a intrat Loga în viața mea, am uitat totul, parcă începea o nouă viață, după cincisprezece ani de chin, de nebie trează. Și-atunci ai aflat și crezînd că se prăbușeste pămîntul dacă te înșel, m-ai închis cu cheia în casă. N-ai șovăit să iei măsuri ce întreceau mult vina mea. Ai luptat

cu arme detestabile, dar n-ai rămas fără răspuns. În disperare am rugat — am rugat pe Puiu să-mi ducă o scrisoare bărbatului străin. Îi scriam să mă scape de-aici. Băiatul n-a voit, la început a refuzat, dar în cele din urmă, nici nu se putea altfel, l-am înduplecat, cu plîns, cu mingîieri, cu ameninţări, l-am înduplecat. Şi a dus scrisoarea. Da, a dus scrisoarea, scrisoarea mamei lui către amant. Înţelegi tu toată grozăvia acestor cuvinte? A dus scrisoarea! Cine poartă vina?

FILIP

(se clatină)

A dus scrisoarea? Băiatul meu? Puiu?

DARIA

Puiu, băiatul tău! Puiu cel trecut prin toate treptele formale ale pedagogiei tale făcătoare de minuni! M-ai închis, mi-ai curmat aventura, mi-ai suprimat libertatea, dar la mazăre totuşi n-ai izbutit să mă întorci! Ah, cum triumfam! Şi cum îmi bateam joc de tine! Ah, cum mă răzbu-nam pentru umilirea suferită! Puiu a dus scrisoarea! Puiu, pe care ai încercat să-l educi cu muzică sferică în timp ce-l purtam în pîntece!

FILIP

Puiu? Băiatul meu pe care l-am iubit şi l-am crescut?

DARIA

Eu nu l-am iubit? Eu nu l-am crescut?

FILIP

Oh, pedagogia mea!

DARIA

Atîta i-am vorbit, pînă s-a hotărit să ducă scrisoarea

FILIP

Minţi, nu se poate! Puiu, nu se poate!

DARIA

N-am de ce să te mai cruţ. Tu erai de vină. De ce m-ai închis? Băiatul tău a dus scrisoarea. Tu l-ai făcut complice

la încercarea mea de evadare. Și după asta a urmat nenorocirea. Loga n-a voit să primească scrisoarea! N-a voit să primească scrisoarea, ci a ținut băiatului o lecție cum tu niciodată nu i-ai ținut. Pe viață și pe moarte. O lecție care i-a ars singele. Vezi, acesta e Loga, dușmanul tău! Puiu s-a întors acasă complet schimbat. S-a trîntit pe jos, striga, plîngea, că nu mai poate să dea față cu tine, deși în fond tu erai vinovat. Recunoaște! De ce taci? Recunoaște! A doua zi se aruncă în apă. Lăsa o scrisoare în care te ruga să-l ierți. Pentru o faptă pe care tu nici nu o știai. Voiam să te cruț. Scrisoarea am distrus-o! „Bietul Puiu, a moștenit nervii tăi“, îmi tot ziceai. Acum știi totul!.

FILIP

Așa — s-a — în — tîm — plat?!

DARIA

Acum ești lămurit. Pentru totdeauna.

FILIP

Oh, Doamne, unde sunt, Doamne!?!

DARIA

Așa s-a întîmplat!

FILIP

Ce-ai făcut, nenorocito!?

DARIA

(nu-l slăbește)

Mi-ai retezat orice posibilitate de contact cu lumea din afară. Nu puteam să protestez nicăieri. Erai stăpîn, așa slăbănog dezarticulat cum ești, dar stăpîn, singurul binecuvîntat stăpîn. Întrunești toate simpatiile orașului. Fiecare își ține de datorie să te întărească în convingerea că ești un martir. Iar acum îți exprimi dorința ca Loga să plece din oraș și el va pleca. Grigore te ascultă, pe mine nu mă întreabă nimic. Sunt inexistentă. Iresponsabilă! Fără răspundere și inexistentă!

FILIP

Credeam că așa te scap de ideile fixe. Numai binele tău îl voiam.

DARIA

Bietul pedagog! Pe mine nu mă mai scapă nimenea. Sau crezi că în rîndul trecut tu mi-ai fost izbăvitorul?

FILIP

Am încercat tot ce-mi stă în putință.

DARIA

Nu trebuia să încerci! Nimic nu-ți stă în putință. N-am avut pentru tine decît dezgust și dispreț... Ah, așa nu mai pot trăi. Dar Loga n-o să plece! Să vezi că n-o să plece. Atît cît trăiesc eu, n-o să plece.

FILIP

N-ar fi și pentru tine mai bine să plece?

DARIA

N-are să plece! Ți-ai greșit socotelile! De altfel, cine-l Loga? Un străin! Cu ce drept te amesteci în treburile unui străin? Ești stăpînul lui? — Ah, ți-ar plăcea să plece! Să nu mai răsufli același vînt! Să nu mai beau aceeași lumină! Să nu mai văd aceleași case! Să nu mai cutreier aceleași străzi, unde pretutindeni îl simt! Să nu mai trăiesc în același spațiu cu toți porii îmbibați de el! Să nu-l mai presimț și prin pereți cînd trece dincolo de zidurile...

FILIP

N-ar fi mai bine și pentru liniștea ta?

DARIA

Ah, scîrbosule și imbecilule!

FILIP

(sare la ea, o smucește, Daria cade pe genunchi)

Taci, mizerabilo! Ai omorît băiatul! Taci, taci, că-ți
craș țeasta!

(Ridică pumnul peste ea.)

DARIA

(speriată)

Dă, vreau să te văd — dă — îndrăznește, numai o dată
să dai, îndrăznește!

FILIP

Nici o vorbă! S-a sfârșit răbdarea! S-a umplut paharul!
Sunt sătul, pînă aici! O vorbă să nu mai aud că te smintesc!

DARIA

(tîpă)

Mă omoară! Mă omoară!

FILIP

Să nu crîcnești, taci, denaturato! Tacii tacii!

DARIA

(pune capul în pămînt)

Ce-ai zis? Ce-ai zis?

Pleacă de aici, du-te! Pleacă! Înțelege? Pleacă! Nu mai
pot să te simt. Mi-e silă pînă în carne! Ah, obsesiile, ah, te-
roarea, ah, singurătatea, ah, dragostea, ah, scrisorile și
moartea, groaznic, nesfîrșit, lăuntric, gol, ieri și astăzi și tot-
deauna, nici o scăpare de nicăiri!

(Ridică capul.)

Și — și — și — Loga pleacă! Iar pe urmă — pe urmă
— ce?

FILIP

(se prinde de cap)

Puiu a dus scrisoarea! Puiu, aluatul nobil. Nu, nu se
poate. Mîinț! Nu e cu putință! Spune-mi că ai mîințit! Stri-
cato, mi-ai distrus viața! Am fost paznicul nebuniei tale!
Tot mi-ai luat. Și-acum vrei să-mi iei și credința în pedago-
gia mea! Vai mie! Nu cred. Nu se poate. Ai mîințit.

*(Se luptă cu sine, țîi ia pălăria și paltonul, șoacă, vrea să
plece.)*

Oh, Doamne, eu sunt de vină la toate. Nu mai cred în nimic. Totul s-a sfârșit!

DARIA

(se ridică furioasă)

Unde vrei să te duci?

FILIP

Unde m-or duce ochii.

(Descuie.)

Aici mi-e cu neputință să mai rămân!

(Vrea să iasă, dar în aceeași clipă intră Grigore.)

SCENA VI

DARIA, FILIP, GRIGORE

FILIP

(către Grigore)

Bine că vii. Aici e un adevărat iad. Voiam să plec. Ce-ai isprăvit?

GRIGORE

Foarte bine! Efectul a fost uluitor! Loga pleacă! Mi-a făgăduit solemn că pleacă. Poate chiar azi.

DARIA

(nu se poate ști, dacă țipătul ei e rls sau plns.)

Pleacă? Pleacă? Loga pleacă? Toate dorințele vi se împlinesc! Toate dorințele! Toate! Dar, în sfârșit, bine că pleacă! Ha! Bine că pleacă! Să plece! Nu-mi pasă! Oh, Doamne! Lăsați-mă! Lăsați-mă singură! Ce mai așteptați? Ce mai voiți acum? Ai știut tu Petrece vreodată ce se petrece în mine? Între om și om e mai mare deosebirea și depărtarea ca între viață și moarte, și totuși întocmirile lumii ti țin laolaltă. N-ai înțeles și nu vei înțelege niciodată nimic! Ah, lăsați-mă! Ce mai doriți? Să rid? Să joc! Pentru ca sfârșitul să vă înveselească din plin? Vă speriați că vorbesc de

sfârșit? Să nu vă speriați! În realitate eu am încetat de mult. Restul e o simplă formalitate. De trei luni nu mai trăiesc, de trei luni mă țin numai. Sunteți fericiți? Ah! Când ești prea obosit nu poți să dormi, când ești prea slab nu poți să mori. Pentru tăria ce mi-ați dat-o, am să vă fiu recunoscătoare. Grigore, tu, tu nu ești vinovat — de nimic. Nu te neliniști!

Ce-am voit să spun e numai... ah, Grigore, eu nu mai pot. Dureros e numai că ne înțelegem așa de puțin.

(Iese în odaia din dreapta.)

SCENA VII

FILIP, GRIGORE

GRIGORE

Ce e pentru Dumnezeu?!

FILIP

Așa cum vezi.

GRIGORE

Nu mai înțeleg nimic.

FILIP

Tact pedagogic ne trebuie aici, dragă cumnate?

GRIGORE

N-ai văzut ce față făcea? Ca un om pe care vrei să-l îngropi de viu!

(Se destrăcă de palton.)

FILIP

(de asemenea, apoi se așază istorit pe un scaun)

Sunt nespus de obosit. Dragă Grigore, stau năuc. Aș vrea să știu numai ce am păcătuit că sunt așa bătut de soartă. Probabil în altă viață am fost un criminal și mi-am omorât soția. Ce sufăr acum e ispășirea.

GRIGORE

Adineaori am fost încă foarte vesel că pot să vă aduc o veste liniștitoare. Acum stau și nu mai înțeleg.

(Pauză.)

FILIP

Ai vorbit în adevăr cu Loga?

GRIGORE

Da, frate, am vorbit.

FILIP

Cum te-a primit?

GRIGORE

Foarte prietenește. Nici nu se putea altfel. Am fost cei mai buni prieteni. Am început: „Bine, măi Loga, tu om înțreg...” Și i-am descris cazul și l-am rugat să plece din oraș.

Părea adinc mîhnit de cele auzite. Își regreta mult fapta. Și se arăta grozav de îngrijat. Vorbea abătut, cu o voce, pe care nu ți-o pot descrie. „Fiți cu băgare de seamă”, mi-a zis, „evenimentele se pot precipita. Ani într-o singură secundă...” Și mai spunea, că altă dată... mai tîrziu, poate vom înțelege și noi... Și-a prins capul cu minile, și cu glasul sugrumat aiura... „Amenințăm cerul cu metafore și smulgem pămîntului secretele, dar dușmanul, pe care nu-l putem învinge, e puterea absurdă și cu mii de fețe a singelui. Numește această putere cum vrei, numește-o blestem, sau lăuntrică lege, numește-o bălaur. Bieți oameni — ne zbatem între bălaur și rînduiriile lumii, și ieșim măcinați. Vai nouă, vai ei — femeie, sînge, mamă și om! — Mi-e teamă că nimic n-o să mai poată limpezi această tulbure alchimie... Plecarea mea poate să vă îngroape — sub o avalanșă de surprize. Dar dacă-mi cereți, eu plec! Îți făgăduiesc, uite mîna!” — Și-mi întinse mîna. La un moment dat, părea ca scos din minți... Apoi a tăcut. Apoi a stat mult pe gînduri. Și pe urmă a adăugat: „Îți făgăduiesc, deseară plec!” — Eu ce să-ți spun? N-am prea înțeles ce voia cu toate astea. Îmi părea un oracol, sărit din țîțni. Dar — în inimă mi-a lăsat o teamă.

FILIP

Omul acesta mi s-a părut totdeauna obscur în tot ce scrie.

GRIGORE

(Îngrijat, privește spre ușa din dreapta)

Ce face dincolo Daria?

FILIP

Las că-i trece ei, tact pedagogic să ai cu ea — și-i trece!
(Se aude un pocnet de armă.)

GRIGORE

(Înspăimântat)

Ce face dincolo Daria?

(Sare, deschide ușa din dreapta.)

Bălaurul! Bălaurul! Bălaurul!

FILIP

(sare și el)

Dumnezeule ce-a făcut?

(Strigă de alături.)

Grigore! Repede! Oh, Dumnezeule ce-am făcut?

GRIGORE

Daria, sorioară! Scumpă! Iartă-ne, Daria, scumpă, doamnă sorioară.

(Trece și el.)

(Apoi, se aude glasul lui.)

GRIGORE

Mai răsuflă? Daria, Daria, de ce? Nu trebuia.

(Se întorc amândoi.)

FILIP

(cu un semn tăgăduitor)

A trăit. A murit.

A murit cum a trăit. Acum ce facem?